

Strom

*Strmí strom a vichry rozhrnuje
obrysem chráně prostor svůj
je jeho výhradou i žertvou mu je
perte si deště severáku duj*

*Míza klesá uchránit se v dřeni
kam zvenčí nevniká již nic
tam chtivě slévá se a pění
vědoucí píseň zpívajíc*

*Roste strom a tajemství svá střeží
zpívá a klame šuměním
a dole v tichu za spletenou mříž
to syká mučením*

*pramenů živých které prostupují
vše co dávno žádá si jen klid
a síly země prudce roztavují
slovo smrt a slovo žít*

František Halas

ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE

Usnesení č. 23 ze zasedání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 18. 3. 2014

Upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb, o ochraně osobních údajů.

Vypuštěné údaje a přílohy jsou v plném znění k nahlédnutí oprávněným osobám (občané Budišova a vlastníci nemovitostí na budišovském katastru) na Úřadě městyse Budišov.

Návrh usnesení

zastupitelstvo městyse:

- určuje ověřovateli zápisu p. Klímovou a p. Doležala,
- schvaluje program zasedání zastupitelstva,
- bere na vědomí zápisy z jednání rady městyse č. 53–56,
- nedoporučuje záměr prodeje pozemků parc. č. 1268/3 a 1268/6,
- schvaluje záměr prodeje parc. č. 171/30 o výměře 146 m²,
- schvaluje záměr prodeje části pozemku parc. č. 3067/3 o výměře cca 280 m²,
- schvaluje záměr odkoupení části pozemku parc. č. 4154 o výměře cca 100 m²,
- schvaluje rozpočtové úpravy č. 13/2013 ke dni 31. 12. 2013,
- schvaluje rozpočtové úpravy č. 1/2014,
- bere na vědomí realizátora projektu Regenerace zeleně firmu Zahradnické úpravy, s. r. o. v zastoupení jednatelem Ing. Bártíkem,
- odstupuje od záměru realizace zateplení ZŠ z projektu Zelená úsporám a schvaluje podání žádosti na SFŽP o dotaci na zateplení základní školy v Budišově, výzva č. 60,
- schvaluje výzvu k vybudování domovních přípojek na kanalizaci nejpozději do 30. 6. 2014 a zahájit od 1. 7. 2014 vybírání poplatku za stočné.

Ing. Ladislav Dokulil, místostarosta, Rudolf Matoušek, místostarosta

Kanalizace v Budišově

Zastupitelstvo městyse Budišov informuje občany, že od 1. července 2014 se vybírá stočné, jehož výši na svém zasedání 10. června schválilo pro rok 2014 takto:

Cena za m³ je 37 Kč, paušální množství vyčištěné vody je 21 m³ za osobu a rok (neplatí pro ty, kdo mají prokazatelně měřený jediný zdroj vody).

Cena stočného za osobu a měsíc je **65 Kč**, za rok **777 Kč**.

INFORMACE Z MĚSTYSE

Zateplení školy

V posledním zasedání zastupitelstvo městyse rozhodlo o odstoupení od záměru realizace zateplení školy pro nevýhodné podmínky pro udělení dotace „zelená úsporám“ (vysoká spoluúčást). Protože je možné získat dotaci podstatně výhodnější, žádá se o tuto dotaci na SFŽP a zateplení školy a výměnu oken přece jen realizovat budeme moci, a to zřejmě na počátku roku 2015. Zateplení ZŠ byl a je jeden z hlavních cílů současného zastupitelstva a přesto, že se zřejmě nepodaří tento cíl v tomto volebním období realizovat fyzicky, jsou připraveny podmínky pro jeho dokončení v období následujícím.

Oprava a údržba čekárny na vlakové zastávce Budišov u Třebíče

Ve zpravodaji č. 9/2009 jsme informovali o uvedení čekárny na vlakové zastávce v Budišově do pořádku. Tehdy na návrh zástupců městyse a za jejich nezanedbatelné pomoci Správa železniční dopravní cesty, s. o. z Jihlavy uklidila a vymalovala celou čekárnu. Občanům městyse pak stačilo jen tuto místnost nezdevastovat, k čemuž náš časopis všechny vybízel.

(Z článku z 30. června 2009:

České dráhy

Vlaková zastávka v Budišově už byla uvedena do pořádku. V Českých drahách není vše jednoduché. Zatímco vlakovou dopravu provozují České dráhy, a. s., o budovy na zastávkách se stará Správa železniční dopravní cesty, s. o., pro nás se sídlem v Jihlavě. Pracovníci této organizace po urgenci zástupců městyse čekárnu uklidili a vymalovali, takže teď záleží jen na nás, abychom ji nezdevastovali.)

No, nevydrželo to Budišovákům dlouho. Ani ne po pěti letech se scénář opakuje. A „za všechno můžou zastupitelé městyse“.

No, nemůžou (nelze čekat, že budou ve dne v noci hlídat cizí objekt), ale přece jen se opět rozhodli situaci řešit.

Starosta opět kontaktoval zástupce Českých drah, a. s. a přesvědčil je, aby budišovskému nádraží ještě dali šanci (v mnoha obcích a městech se po zkušenostech ani nesnaží zastávky opravovat, protože podle slov zástupce ČD jsou do 24 hodin znovu absolutně zdevastovány). Zbývá jen věřit, že oprava z roku 2014 vydrží co možná nejdéle a návštěvníkům Budišova, kteří využívají „dráhy“, neutkví v paměti první pohled na rozbitou budovu nádraží...

Zbývá jen apel na budišovské občany: zdevastujeme?

Oprava silnice č. 390/II

V letošním a příštím roce má Kraj Vysočina ve spolupráci s městysem Budišov v úmyslu celkově opravit silnici 2. třídy č. 390, která prochází městysem. Městys iniciativu kraje vítá, bude ji podporovat, například řešením okrajových obrubníků, které nejsou součástí krajského projektu, a proto zůstávají na bedrech obce. A o kterou část jde letos a která snad příští rok? V roce 2014 bude snížena a následně položena vozovka

v úseku od Pavlasových k bývalé poště a následně od železničního přejezdu k lihovaru. Oprava zbývajících úseků a jejich dělení se upřesní a dojedná v následujícím roce.

Výstavba kanalizace v Budišově

Úvod

V Budišově byla ukončena v roce 2013 výstavba kanalizace a čistírny odpadních vod. Funkční kanalizační síť a čistírna odpadních vod je dobrou vizitkou každé moderní obce zajímající se o kvalitu života svých občanů a čistotu životního prostředí. Spolehlivě fungující čistírna odpadních vod je investicí do budoucnosti. Předčištěním splaškových vod zajistíme menší zatížení přírody v našem okolí, ovlivníme i kvalitu spodních vod. Spodní vody a půdu v Budišově nebudeme zatěžovat splaškovými vodami a tím zajistíme zdravější životní prostředí pro naše potomky.

O informace o čistírně odpadních vod jsem požádal vedoucího provozu ČOV Budišov Pavla Černého.

Technologie

Čistírna odpadních vod Budišov je vybavena mechanicko-biologickou technologií čištění splaškových vod. Splaškové vody jsou v prvním, mechanickém, stupni mechanicky předčištěny od hrubých nečistot pomocí strojních česlí a separátoru písku. Druhý, biologický, stupeň se stará o předčištění samotné splaškové vody. Takto předčištěná voda sedimentuje v dosazovací nádrži, ze které odtéká do bazénu vyčištěné vody. Z bazénu vyčištěné vody vytéká předčištěná voda do Kundelovského potoka. Aktivovaný kal z dosazovací nádrže se vrací do biologického stupně předčištění. Přebytkový kal je ze systému odpouštěn do zahušťovací nádrže a zahuštěný kal je předáván odborné firmě k likvidaci. V souladu s platným vodoprávním rozhodnutím musí provozovatel čistírny odpadních vod pravidelně provádět každý měsíc laboratorní rozbor směsných 24hodinových vzorků vod na přítoku a odtoku z čistírny odpadních vod. Není povoleno ani jediné překročení maximálních limitů u sledovaných látek na odtoku z čistírny odpadních vod. Laboratorní rozbor směsných vzorků provádí akreditovaná laboratoř a výsledky rozborů jsou evidovány v systému ISPOP.

Zahájení zkušebního provozu

V dubnu 2013 byl zahájen zkušební provoz čistírny odpadních vod. Zkušební provoz má prověřit funkčnost technologie čištění splaškových vod.

Množství vyčištěné vody

Za dobu zkušebního provozu čistírna odpadních vod vyčistila průměrně 97,96 m³ splaškových vod každý den. Za dvanáct měsíců zkušebního provozu to znamená 35 738 m³ vyčištěné vody.

Účinnost čištění

Čistírna odpadních vod Budišov musí splňovat limity vypouštěných vod z platného vodoprávního rozhodnutí. Sledované jsou hodnoty amoniakálního dusíku, biologické spotřeby kyslíku, chemické spotřeby kyslíku, nerozpuštěných látek, dusíku celkového a fosforu celkového.

Dusík amoniakální, povolená hodnota u vypouštěné vody 15 mg/l. Průměrná hodnota na přítoku 65,95 mg/l. Průměrná hodnota na odtoku 4,14 mg/l. Průměrná účinnost čištění 94,48 %. Během zkušebního provozu čistírna odpadních vod odstranila 2,21 t dusíku amoniakálního.

Biologická spotřeba kyslíku, povolená hodnota u vypouštěné vody 20 mg/l. Průměrná hodnota na přítoku 322,92 mg/l. Průměrná hodnota na odtoku 6,75 mg/l. Průměrná účinnost čištění 97,27 %. Během zkušebního provozu čistírna odpadních vod odstranila 11,30 t biologické spotřeby kyslíku.

Chemická spotřeba kyslíku, povolená hodnota u vypouštěné vody 80 mg/l. Průměrná hodnota na přítoku 627,08 mg/l. Průměrná hodnota na odtoku 27,42 mg/l. Průměrná účinnost čištění 95,02 %. Během zkušebního provozu čistírna odpadních vod odstranila 21,43 t chemické spotřeby kyslíku.

Nerozpuštěné látky, povolená hodnota u vypouštěné vody 20 mg/l. Průměrná hodnota na přítoku 304,58 mg/l. Průměrná hodnota na odtoku 6,58 mg/l. Průměrná účinnost čištění 97,72 %. Během zkušebního provozu čistírna odpadních vod odstranila 10,65 t nerozpuštěných látek.

Dusík celkový, povolená hodnota u vypouštěné vody 30 mg/l. Průměrná hodnota na přítoku 89,56 mg/l. Průměrná hodnota na odtoku 13,15 mg/l. Průměrná účinnost čištění 84,40 %. Během zkušebního provozu čistírna odpadních vod odstranila 2,73 t dusíku celkového.

Fosfor celkový, povolená hodnota u vypouštěné vody 2 mg/l. Průměrná hodnota na přítoku 9,83 mg/l. Průměrná hodnota na odtoku 1,21 mg/l. Průměrná účinnost čištění 86,21 %. Během zkušebního provozu čistírna odpadních vod odstranila 0,31 t fosforu celkového.

Ukončení zkušebního provozu

Z výše uvedených hodnot sledovaných látek na odtoku z čistírny odpadních vod je zřejmé, že čistírna plní svou funkci. Zkušební provoz byl ukončen s doporučením uvést čistírnu do trvalého provozu. Vodoprávní úřad na základě žádosti provozovatele provedl místní šetření a shledal čistírnu odpadních vod způsobilou pro uvedení do trvalého provozu.

Závěr

Veřejná splašková kanalizace a čistírna odpadních vod Budišov jsou plně funkční, dlouhodobě udržuje sledované hodnoty hluboko pod povolenými limity. Čistírna odpadních vod odstraní ze splaškových vod průměrně 92,51 % znečištění. Účinnost čištění se za poslední měsíce zlepšuje v přímé závislosti na množství připojených nemovitostí.

Poděkování

Městys Budišov děkuje svým občanům za zodpovědný přístup k likvidaci splaškových vod. Je zřejmé, že občanům není lhostejný stav životního prostředí v našem okolí.

*Petr Piňos, starosta
Pavel Černý
výbor pro životní prostředí*

Nová výsadba stromů a keřů

Od Sedláčkových (u kostela) č. p 45 po Malouškovy č. p. 200

Strom muchovník stromový (Amelanchier arborea Robin Hill)

Cesta po bývalé hrázi rybníka Pekařáku, mezi Kazdovými č. p. 35 a domem č. p. 143, vl. Stanislav Bednář (dříve dům Vrbových)

Strom javor mlč (Acer platanoides)

Od Pelikánových (dříve Pochopových) č. p. 13 po Železnovi č. p. 22

Strom jabloň okrasná (Malus Evereste)

Naproti Pelikánovým č. p. 13 (přes sinici) směrem k č. p. 41, vl. Veronika Divišová (dříve Haškovi)

Strom javor červený (Acer rubrum October glory)

Od křižovatky do „Selské čtvrti“ směrem ke Kosteleckovým č. p. 47 (u obecních vývšek)

Strom jabloň okrasná (Malus Liset)

Od Pospíšilových č. p. 67 („Selská čtvrť“) po Pavlasovi č. p. 56

Strom javor klen (Acer pseudoplatanus Erectum)

Mezi hřbitovní branou a Němečkovými č. p. 132

Keře

tavolník nízký (Spiraea bumalda Anthony Waterer)

tavolník břízolistý (Spiraea betulifolia)

Pod sv. Trojicí

pokryvná růže tmavě růžová (Rosa Heidetraum)

„V ulici“, od Vávrových č. p. 144 po Tůmovy č. p. 73

Strom dřín obecný (Cornus mas)

Listnaté keře

třezalka rozhladitá (Hypericum Hidcoté)

+ pokryvná růže růžově fialová (Rosa Levandulový sen)

+ pámelník Chenauetův (Symphoricarpos x chenaultii Hancock)

+ tavolník japonský (Spirea japonica Little Princess)

+ tavolník břízolistý (Spiraea betulivolia)

Od Eichlerových č. p. 147 po Dokulilovy č. p. 278

Strom dřín obecný (Comus mas)

Listnaté keře

tavolník břízolistý (Spiraea betulifolia)

+ tavolník nízký japonský (Spirea japonica Little Princess)

+ pámelník Chenaultův

+ korunkatka klaná

Hřbitov a okolí kostela

Stromy po obvodu spodního hřbitova

lípa srdčitá (Tilia cordata Greenspire)

Keře okolo kostela

brslen Fortunův (Enonymus x fortunei Coloratus)

+ třezalka rozkladitá (Hypericum Hidcote)

+ růže tmavě růžová (Rosa Heidi)

- + růže žlutá (Rosa Slunečník)
- + růže bílá (Rosa Sněhová vločka)
- + barvínek menší (Vinca minor)

Od železničního přejezdu u Pospíšilových č. p. 206 k vlakovému nádraží
 Strom jírovec maďal (Aesculus hippocastanum Baumanni)

Fotbalové hřiště, podél plotu

Strom javor klen (Acer pseudoplatanus Erectus)

Školní pozemek, přes silnici, naproti Nejedlovým č. p. 252

Strom javor mlčč (Acer platanoides Columnare)

Naproti soše sv. Rodiny u „Sýpky“, přes silnici

Strom platan javorolistý (Platanus x acerifolia)

Keře u nové školní jídelny

- kdoulovec japonský (Chaenomeles japonica)
- + kolkviec nádherná (Kolkwitzia amabilis)
- + trojpuk něžný (Deutzia gracilis)

Parčík naproti Vonešovým č. p. 80 – podél cesty od Tesařových č. p. 175 po Syrovovy č. p. 238

Strom lípa srdčitá (Tilia cordata Greenspire)

Parčík mezi Hortovými č. p. 298 a Smejkalovými č. p. 223

Strom javor červený (Acer rubrum)

Mapka v okolí Nejsv. Trojice

Popis dřevin

Stromy

Muchovník stromový (Amelanchier arborea Robin Hill)

Středně vysoký strom, jehož běžná výška je 4–8 m a šířka 2–4 m. Strom je listnatý opadavý, barva listu zelená, nápadně bílé květy, které kvetou v dubnu. Má velmi tvrdé a houževnaté dřevo.

Muchovníku stromovému se říká indiánské borůvky, kvůli podobě jeho plodů s borůvkami. Plody jsou sladké s lehce trnkovou příchutí. Jsou hodnotné pro vysoký obsah železa a mědi. Velice chutnají ptákům, kteří dokáží plody rychle sklídit.

Potřebuje kyselou půdu bez obsahu vápence. Je mrazuvzdorný až do teploty –34 °C.

Javor mléč (Acer platanoides)

Jeho další česká jména jsou: javor mléčnatý, javor německý a klenka obecná.

Strom dosahuje 20–30 m výšky. Má širokou vejcovitou korunu. Listy 3–7 laločné, hrubě vykrojené, zubaté. Mají řapík 4–17 cm. Kvete před rašením listů od dubna do května. Květy v koncových chocholkách, pětičetné, barva žlutá, kvete v měsících dubnu a květnu. Plodem je nažka o délce 4–5 cm.

Javor červený (Acer rubrum October glory)

Jeho původ je ve východní části USA, výška v dospělosti 25 m a jeho koruna je v mládí úzce pyramidní, s věkem se zaobluje. Strom listnatý, tvar oválný, listy vstříčné, okraj listů laločnatý, plody nažky. Barva listu – v létě listy zelené barvy, podzimní zbarvení – od žluté přes oranžovou až k sytě karmínově červené, která je pro tento druh nejběžnější. Rostlina opadáva, doba kvetení březen, duben a barva květu červená. Strom snáší znečištěné prostředí.

Strom je opadavý a snáší polosuchou až suchou půdu, vyhovuje mu polostín.

Javor klen (Acer pseudoplatanus Erectum)

Výška stromu až 40 m, koruna široce pyramidní 15 m. Listy laločnaté, zubovité opadávají. Plod: Dvojnažka s křídlem. List je medonosný. Kvete od dubna do května. Potřebuje kyselou půdu.

Jabloň okrasná (Malus Evereste)

V dospělosti vytváří úzký habitus do 5–6 m výšky. Na jaře se rozvinou bělavé květy, někde se zbytky růžové barvy, kterých je mnohdy tolik, že až ohýbají větve. Mají miskovitý tvar, v průměru 5 cm. Oválné sytě zelené listy měří 8–11 cm na délku, ziskávají žluté a oranžové zbarvení, poté opadávají.

Na podzim má plody, dozrávají v září v podobě malých oranžovo-žlutých jableček. V průměru dosahují 2,5 cm a visí na dlouhých stopkách. Plody jsou trpké. Na stromě setrvávají až do zimy. Nejvíce jim vyhovuje stanoviště na slunci. Řez stromu se provádí brzo na jaře.

Jabloň okrasná (Malus Liset)

Výška stromu 4–8 m, šířka 4–7 m a doba kvetení květen.

Mladé listy jsou purpurové, později tmavě zelené. Květy jsou purpurově červené, plod 12–15 mm, tmavě hnědý

Dřín obecný (Cornus mas)

Dřín obecný je pomalu rostoucí strom nebo keř s tvrdým dřevem. Strom dorůstá výšky od 3 do 5 m. Kvete brzy na jaře (únor–březen) a květy mají jasně žlutou barvu. Plody, tmavočervené peckoviny oválného hruškovitého tvaru, dozrávají v září až říjnu, tři až čtyři týdny. Jejich délka je 3 cm a váží 4–6 g. Mají sladkokyselou chuť s vysokým obsahem vitamínu C. V jihozápadní Evropě se plody dřínů zpracovávají do kompotů a zavařenin, popř. se z nich vyrábí sirup.

Jsou odolné vůči mrazu, uvádí se, že snesou až $-35\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Lípa srdčitá (Tilia cordata Greenspire)

Středně vysoký strom dosahující výšky 12–15 m a šířky koruny 6–10 m. Listnatý, opadavý, listy menší srdčité a zeleně lesklé, které se na podzim barví do sytě máslově žluté. Květ žlutý, méně nápadný, ale přesto zajímavý. Doba květu: červen–červenec. Plodem je hnědý, kulovitý oříšek. Vyhovuje mu polostín a vydrží mrazy až do $-40\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Mapka v okolí bývalého rybníku Pekařáku

Jírovec maďál (Aesculus hippocastanum Baumaunii)

Je také známý pod názvem koňský kaštan. Dorůstá do výšky 25 m, má kulovitou mohutnou korunu. Kvete v květnu až červenci. Květy jsou uspořádány ve vzpřímených, hustých až 30 cm dlouhých latích. Korunní listy jsou zbarveny bíle se žlutými a červenými skvrnami. Pupeny jsou velké a lepkavé. Listy jsou vstřícné, pěti až sedmičetné, délky 10 až 25 cm. Plod je až 6 cm velký, ostnatý, světle zelená tobolky s 1 až 3 tmavě hnědými semeny známými jako kaštiny. Jeho dřevo je využíváno k výrobě nábytku.

Platan javorolistý (Platanus x acerifolia)

Tento strom, listnatý opadavý, který se dožívá i několik stovek let, dosahuje výšky až 25 m a má vzdušnou a polokulovitou korunu. Charakteristická je pro něj odlupující se borka ve velkých plátech. Tímto odlupováním vznikají zelené, hnědé a šedé skvrny.

Dřevina tvoří 3 až 5 laločnaté listy tmavě zelené barvy. Na podzim se před opadem zbarvují do žluté a hnědé barvy.

V květnu se objevují nenápadné žlutozelené květy. Po odkvětu tvoří plody nažky, které jsou uspořádány do dvou až třech kulovitých hnědých hlávek. Plody visí na dlouhých stopkách na stromě po celou zimu.

Strom je mrazuvzdorný. Řez se provádí koncem zimy, ještě před rašením.

Keře

Tavolník nízký (Spiraea bumalda Anthony Waterer)

Výška keře 51–75 cm. Vzrůst polokulovitý, hustě zavětvený. Roste pomaleji. Dobře snáší řez.

Listy má špičaté kopinaté, při rašení načernalé, později světle zelené, na podzim hnědé. Kvete v červenci až září, květy jsou karminové růžové.

Tavolník břízolistý (Spiraea betulifolia)

Nízký, hustý keř, dosahující výšky 1,5 m. Doba květu červen, červenec. Květy sněhově bílé 4–6 cm široké hrozny. Opadavý keř, má vejčité až eliptické listy dlouhé 2 až 4 cm. Nejvhodnější období pro řez je koncem zimy.

Růže tmavorůžová (Rosa Heidetraum)

Dosahuje výšky 70 cm a šířky 1 m. Kvete v červnu až srpnu. Květy má nápadné barvy růžové. Vyhovují jí slunná místa. Ze začátku léta se doporučuje ošetřit růže proti padlí a plísním a zjara se doporučuje je stříhat.

Růže žlutá (Rosa Slunečník)

Růže bílá (Rosa Sněhová vločka)

Barvínek menší (Vince minor)

Vytrvalá 10–20 cm plazivá rostlina, neopadáva, která se rozrůstá plazivým oddenkem. Lodyha poléhavá, kořenující. Květy dlouhé stopkaté, pravidelné pětičetné, modrofialové asi 1,5 cm v průměru. Doba kvetení duben–září. Plodem je měchýřek. Je to zároveň léčivá i jedovatá rostlina. Rostlina vyžadující vlhkost.

Třezalka rozkladitá (Hypericum Hidcoté)

Již za starých časů byla třezalka jako jedna z nejléčivějších bylin. Kvete od června až srpna. Květy jsou 7 cm široké, jasně žluté barvy. Listy má drobné, sytě zelené, někdy s měděným nádechem.

Potřebuje každé jaro sestříhnout na 10–20 cm loňských větví, aby vyhnala co nejvíce nových výhonků. Je mrazuvzdorná až do –27 °C.

Pokryvná růže růžově fialová (Rosa Levandulový sen)

Slouží jako ochrana proti plevelům. Hustý porost dokáže uzavřít povrch půdy tak, že plevel nemá šanci. Kvetou od června až do podzimu. Její květy jsou plné a drobné ve shlucích. Výška keřů je od 30 do 50 cm. Růže nevoní.

Pámelník Chenaultii (Symphoricarpos x chenaultii Hancock)

Nízký přízemně poléhavý až plazivě kořenící keřík, větévky na konci vystoupavé. Listy má drobné, svrchu tmavě zelené. Květy drobné, růžové a plody kulovité růžové bobule. Dorůstá do výšky 50 cm.

Je nenáročný, vyhovuje mu i suché stanoviště a kamenitá půda. Snáší i znečištěné ovzduší.

Tavolník japonský

Opadavý, až 1,5 m vysoký keř. Větve nepatrně rýhované, až oblé. Listy střídavé krátce řapíkaté, podlouhlé vejčité. Květy uspořádané ve shlucích o průměru 10 až 20 cm, růžové až karmínové. Kvete v červnu až červenci. Řez starých větví je nejlépe provést po odkvětu.

Korunatka klaná

Široce rozprostřený, hustý keř, větve obloukovitě převislé. Květy bílé s nazelenalým odstínem široké 4–5 mm v 6–10 cm seskupeních. Kvete od června až do začátku srpna.

Roční přírůstek 20–45 cm, v mládí až 50 cm. v 10 letech dosahuje výšky od 0,8 do 1,2 m a šířky 1,6–2 m. Rychle rostoucí rostlina. Pochází z Japonska a Korey.

Brslen Fortunův (Enonymus x fortunei Coloratus)

Rostlina neopadavá, barva květu bílá. Výška v dospělosti 1,5 m. Doba kvetení červen, červenec.

Základ listu je středně až hráškově zelený, okraje krémově bílé nepravidelně zasahují směrem ke středu listu. Na podzim mohou bílé okraje zrudnout nebo zčervenat. Snese teploty až do –30 °C a přitom si stále udrží vybarvené listy.

Kdoulovec japonský (Chaenomelis japonica)

Keř má původ v Japonsku a do Evropy byl dovezen okolo roku 1800, u nás se pěstuje od roku 1865.

Keř dosahuje v dospělosti výšky 1 m. Kvete v dubnu až květnu, nápadné květy mají červenou nebo oranžovou barvu, vyžaduje slunce nebo polostín a vápnitou půdu.

Polokulovitý keř má listy střídavé vejčité, okraj listu vroubkovaný. Plodem je malvice (jablíčko). Za syrova se používají jako náhražka citronu.

Kolkviec nádherná (Kolkwitzia amabilis)

Opadavá dřevina, která kvete na přelomu května a června. Květy jsou zvonkovitě trubkovité, zvenčí sytěji růžové, zevnitř o něco světlejší a mají žlutavé hrdlo s droboučkými chloupky. Velké množství květů příjemně voní.

Opadavé listy jsou vstřícné (listy, které vyrůstají po dvojicích proti sobě z jedné uzliny). Zajímavostí tohoto keře je borka, která se na starších kmenech aktivně odlupuje, což vynikne především v zimě. Nové výhonky jsou dlouhé a mírně převislé a tvoří rozkladitý hustý keř.

Trojpek něžný (Deutzia gracilis)

Původní zemí opadavého keře je Japonsko. V dospělosti dosahuje výšky 70 cm, tvar má vzpřímený, listy vstřícné, kopinaté, květenství lata. Květy jsou nápadné. Plody jsou tobolky.

Poznámky:

nažka – okřídlené semeno

laločnatý list – lalok, pravidelné nebo nepravidelné oblé výběžky neděleného listu

borka – odumřelá, povrchní vrstva kmene nebo kořene, nesprávně nazývaná kůra

hlávka – hroznovité květenství

habitus – vnější vzhled

měchýřek – suchý pukavý plod tvořený jedním plodolistem

Sestavil Karel Pavlíček

ZPRÁVY

Čarodějnice ve fotografiích Stanislava Bačáka

Den muzeí

Letos jsem o Dni muzeí 18. května měla malou oslavu. Proběhlo dvacáté, tedy jubilejní, řetězové provázení. Onen pomyslný řetěz tvoří žáci ZŠ Budišov, kteří přebírají o Dni muzeí úlohu průvodců.

Za těch dvacet let se v této roli vystřídal přes 130 dětí. Většina provázela asi čtyřikrát, někteří pokračovali až do maturity. Vůbec nejdéle, celkem desetkrát, provázela Šárka Švihálková a devět sezon Mirek Rybníček. Nejmladšími průvodkyněmi byly Šárka Švihálková a Lenka Ležáková, které začaly provázet už jako žákyně čtvrté třídy.

První řada zleva: Kateřina Žáková, Patricie Bilíková, Elen Klímová, Karin Nováčková a Jana Pavlíčková

Druhá řada zleva: Alena Mejzlíková, Agáta Vrbová, Nikola Šimečková, Lenka Kolomazníková, Helena Kolomazníková, Nikol Machátová a Marcela Karasová

Horní řada zleva: Kamila Košová, Monika Pacalová, Iveta Nováčková, Lenka Ležáková, Kryštof Pospíšil, Tomáš Molnár a Marie Krátká

V letošním roce jsem měla největší počet nováčků z páté třídy, bylo jich sedm, a to byla výzva i pro mne. Díky velkému osobnímu nasazení mladých průvodkyň (byly to samé slečny) se nám, po pečlivé přípravě, podařilo podat výborný výkon, někdy až na hranici fyzických sil.

Odměnou za tuto práci je dětem obdiv návštěvníků a dárky, na které přispívá Úřad městyse Budišov. Síly doplňují během volných chvil konzumací buchet a jiných laskomin, které jim pečou průvodkyně.

Trvajícím zájem návštěvníků, letos jich bylo téměř tři sta, a jejich pochvalné zápisy v návštěvní knize ukazují, že tato jedinečná akce má velký ohlas i po dvaceti letech.

Doufám, že i v následujících letech se najdou děti, které budou odvážně čelit trémě, ostychu a zkusí si stoupnout před velkou skupinu návštěvníků. Už dnes se těším na další příjemné setkání.

Jana Pavlíčková, průvodkyně

Farní odpoledne

Slunné počasí dávalo tušit, že by se Farní den 24. května mohl vydařit, jak se nakonec ukázalo, předpoklad to byl správný.

Vše začalo mši svatou, která přinesla jedno z překvapení, která byla prezentována na konci pozvánky. Mši sv. celebroidal bývalý budišovský pan farář Václav Novák.

Po mši se zcela zaplnily lavičky na farní zahradě, a to již nic nebránilo tomu, aby se program odpoledne rozběhl naplno. Bylo toho hodně, skákací hrad pro děti, oblíbená tombola, všichni, kdo mají sportovního ducha, si mohli zahrát fotbálek (mužstva měla své dresy, nic nevadilo, že těm nejmenším sahaly až na zem). K občerstvení se podávalo opečené sele, na stolech lákalo výtečné cukroví, k tomu všemu hrál a zpíval Josef Janoušek (zpěvem potěšili i P. Václav Novák a dvě farnice).

Uprostřed té hojnosti se vkradla otázka, jestli zde zbylo místo na duchovno. Pan farář Miroslav Prajka, ke kterému se přidal jeden z farníků, na to trefně odpověděli. Je zde mezi námi, o čemž svědčí, že jsme se zde tak v hojném počtu spolu sešli (vybavuje se zde výrok Ježíše Krista: „Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich“ – Matouš 18:18–20). A právě to byl hlavní důvod a smysl celého zdařilého odpoledne.

Karel Pavlíček

„Boží dopuštění“

Teplého podvečera 28. května nic nenasvědčovalo tomu, že by mělo dojít k něčemu výjimečnému. Blížily se sice tmavé mraky od Brna, ale tak se dalo během jara vícekrát a mraky se většinou odklonily směrem na Dukovany a buď přšlo minimálně, nebo vůbec. Tentokrát tomu bylo jinak.

Pršet začalo po 19. hodině a v dešti se objevily i drobnější krupky. Problesklo však i slunce a na obloze se objevila dvojitá duha. S přibližující se 20. hodinou se situace radikálně změnila. Za okny se začaly objevovat provazce vody, bylo vidět, jak začíná voda vytékat z okapů na střechách a ulice se během chvíle změnila v řeku. Aby toho nebylo málo, asi po 10 minutách se přidaly krupky (velikosti asi 1 cm). Prudký déšť, krupky a víchr znemožňovaly cokoli sklidit a schovat. Po asi čtvrt hodině přešel liják v drobné pršení, a tak následovala první cesta ven a tam zjišťování, co voda a krupky způsobily.

Pohled na vykukující pomlácené kytky v truhlících a vrstvu krup na terase nebyl moc utěšující, přesto se nezdálo, že by se mělo jednat o nějakou větší pohromu. Signálem svědčícím o pravém opaku bylo neuvěřitelných 62 mm srážek v měřicím válci (jak se nakonec ukázalo, v Rejdůvni spadlo ještě o 20 mm srážek více, tj. kolem 80 mm, než ve středu Budišova), a to ihned vyvstala otázka – a co Kundelov? Jak se nakonec ukázalo, ne Kundelov, ale Rejdůvěň.

Na druhý den bylo patrné, že běsnící živly musely přeměnit kouzelný potůček, protékající zahrádkami a údolím v Rejdůvni v dravou řeku (pamětníci tolik vody nepamatují), která brala všechno, co jí přišlo do cesty. Na poničených drátěných plotech visely chuchvalce trávy, dřeva, již naklíčených brambor, poničená veškerá zelenina a mezi tím místy až 40 cm krup s bahnem (došlo i k zatopení dvorku nejnižší položeného domu). První, co každého napadlo, kde se tak velké množství zde vzalo.

Při zpětném zjišťování se začaly objevovat příčiny této pohromy. Vlna srážek se, ne celoplošně, ale v pásu, k Budišovu blížila od Brna. Podle dostupných informací její projevy začínaly nabírat na síle od Vanče, pokračovaly přes Pyšel a nakonec cíl této cesty jakoby byl v Rejdůvni. Podle měření byl pás srážek ohraničen obcemi Kamenná (50 mm), kde voda přetékala přes hráz koupaliště a valila se od silnice na Tasov kolem kapličky dolů, Studnicemi (v průměru 50 mm), Rohy (10 mm) a z druhé strany Kojatínem (50 mm), Doubravou (60 mm), Náramčí (39 mm) a Hodovem (kolem 40 mm). Zajímavostí je, že např. v Třebíči přišlo podstatně méně a ve Velkém Meziříčí vůbec ne.

Pro Rejdůvěň zřejmě začala zkáza od silnice z nádraží směrem k Pyšeláku, kde voda postupně mohutněla a nabírala na rychlosti, dosáhla až k silnici vedoucí z Budišova na Pyšel, zde se zarazila a o devadesát stupňů se otočila směrem ke křižovatce silnic na Kamennou a Pyšel. Ta byla během chvilky zatopena (výška hladiny asi půl metru) a nebyvalé množství se zábradlím na mostku valilo do údolí Rejdůvně (z fotografie je

patrné, že situace v těchto místech spíše připomínala hráz protržené přehrady). A nebyla to jen voda odtud, přidala se další z kopce od cesty k rybníku Pyšeláku a Kněžského kopce.

Podstatně menší množství srážek v Hodově, odkud se vždy voda valí, tentokrát zaplavilo v Kundelově „jen“ několik dvorů a zahrad. Hůř dopadl Kundelovský rybník. Široké pásy naplaveného bahna, které sem přes silnici stekly z pole, které se táhne od Kundelova až k Věteráku, jsou vidět i po několika dnech.

Při pohledu na poničené údolí Rejdůvně se mnohým vybavily televizní záběry z povodní na Moravě v roce 1997, např. obce Troubky, která se nachází na soutoku řek Moravy a Bečvy, kde voda obcí jen neprotekla, ale zaplavila ji, došlo i ke zboření domů a bohužel i ke ztrátám na životech.

Dnes, kdy je údolí v Rejdůvně zalito sluncem, připomínají řádění živlů jen spadané ploty, zbytky naneseného bahna a klidně protékající potůček. Je to však memento. Jakýkoli necitelný zásah do krajiny se může vymstít (jak se už několikrát stalo v Kundelově). Na druhé straně je jasné, že takovému množství vody, jaké spadlo 28. května, nelze zabránit. Jedno však možné je. Postupovat citelně při nutném obhospodařování a provádět je s ohledem na to, že k podobným událostem (ne-li horším) – nedej Bože – může v budoucnosti kdykoli dojít.

Karel Pavlíček, foto Lucie Doležalová

Chovatelé slavili

Hned na začátku je nutno dodat, že slavit měli co. Padesát let od založení místní organizace Českého svazu chovatelů v Budišově, to už je na smeknutí klobouku.

Organizace prošla různými obdobími, kdy počet jejích členů dosahoval přes sto, byly slevy na krmivo a chovatelské plesy, které, i díky bohaté tombole, se řadily mezi nejlepší a nejnavštěvovanější každou sezónu.

Přišly však i chvíle horší. Po roce 1989 skončily určité výhody, změnil se i ráz obcí, králíkárn a holubníků nahradily bazény a anglické trávníky, zakládajícím členům přibyla léta a nastupujícímu mládí se otevřely dříve netušené možnosti, které chovatelství a vztah ke zvířatům vůbec odsunuly jakoby na vedlejší kolej.

Slavnostní okamžiky v budišovském chovatelském areálu ukázaly, že to až tak tragické není. Ruce si zde podali dnes již zasloužilí chovatelé (byl zde i jeden za zakládajících členů) s mladými, z nichž pět obdrželo průkazky ČSCH, které převzali z rukou předsedy ČSCH třebičského okresu.

Záměrně jsem neuváděl jména, jak zakládajících členů (v obsáhlejší materiálu se k tomuto tématu vrátíme v příštích číslech zpravodaje), tak nastupující mladé generace. Důvodem je, že všichni chovatelé se snaží po celou dobu od vzniku své organizace (a nejen budišovské) hledat a nacházet cestu ukazující, že v životě člověka nejsou zvířata jakýmsi obtěžujícím hmyzem, ale přáteli, kterým člověk nejen že pomáhá a podává pomocnou ruku, ale dokazuje, že i oni jsou Božím stvořením.

Karel Pavlíček

Setkání rodáků v Nárámči

Při oslavách 910 let od první písemné zmínky o obci Nárámč proběhlo v sobotu 8. června 2014 i setkání rodáků. Za Budišov i Kraj Vysočina se zúčastnil a setkání pozdravil i starosta městyse a krajský radní Petr Piňos.

foto Karel Pavlíček

Z HISTORIE

Z historie budišovské školy XXI (šedesátníci, ročníky 1953 a 1954)

8. třída, rok 1968

První řada, sedící zleva:

Marie Málcová (Pánková), Květa Čechová (Matoušková), Jaroslava Slabá (Tesařová),
Marie Ošmerová (?), Irena Chalupová (Minaříková), Marie Vítová (Šabatová),
Lidka Bednářová (Poskočilová) a Věra Mezlíková (?)

Druhá řada, sedící zleva:

Marie Bočková uč., Jakub Švec, Svatoslav Ondráček, Miluše Dobrovolná (Mikulášková),
Stanislava Krčálová (Čápková), Miloslava Nováčková (Lolová), Marie Teplá (Veselá),
Anna Komínková (Dvořáková) a Milan Boček, uč.

Třetí řada, stojící zleva:

Zdeněk Svoboda, Pavel Klust, Jan Zacha, Zdeněk Jičínský, Stanislav Čech,
Pavel Janoušek, Zdeněk Šoukal, Mirek Strnad, a Jaroslav Široký

Horní řada, stojící zleva:

Josef Nahodil, Alois Lisý, Jiří Pospíšil, Josef Tesař, Bohumír Řezáč, Jan Vrba,
Josef Mezlík a Jaromír Komárek

(padesátníci, ročník 1964)

První řada, sedící zleva: ? Rosek, P. Boďová, I. Součková, V. Sedláčková, J. Nováčková, S. Jurková, M. Sirová, D. Hortová, J. Černá, M. Mahelová a B. Jaroš

Prostřední řada, stojící zleva: F. Kašpar, R. Tomšíková, V. Vošmerová, J. Musilová, R. Kršková, J. Konečný, P. Kozlíček, P. Nováček a M. Kubín

Horní řada, stojící zleva: J. Nováček, I. Sedláček, J. Běhounek, J. Švec, I. Nováček, M. Šulc, V. Nováček, J. Novák, F. Šula a M. Kazdová, uč.

Dolní řada, sedící zleva: Draha Šoukalová, Jana Konečná, Dáša Hortová, Radka Tomšíková, Pavla Boďová, Jarka Nováčková, Jindřiška Procházková, Marie Mahelová, Marie Jeřábková a Jiřina Musilová

Horní řada, stojící zleva: František Večeřa, Miroslav Kubín, Jiří Nováček, Boris Jaroš, Jiří Švec, Jiří Prokeš, Ivo Stonáček, Jiří Odehnal, Luboř Vrba, Jaroslav Běhounek, Jiří Zahradka, Petr Nováček a Marie Bočková, uč.

Slavné odevzdání zlatého záslužného kříže s korunou

V neděli, dne července 1893 odpoledne, dočkali jsme se v Budišově krásné a řídké slavnosti.

Odevzdán totiž úředně a slavně *zlatý záslužný kříž s korunou řediteli velkostatku, panu Emilovi Silvestrovi*, jehož se bylo za dlouholeté, blahodárné působení nejen na poli úřadu a povolání, ale i pro obecné blaho okresu a okolí dostalo z nejvyššího rozhodnutí J. V. Císaře Pána ze dne 24. června t. r. panu řediteli našemu. Již se zdálo, že v sobotu nastálé, hospodářům ovšem pro žně nemilé, pro ostatní však plodiny vítané deštivé počasí pokazí aspoň co do zevnějšího lesku naší slavnosti; nicméně však oděly se už záhy z rána veřejné budovy našeho městyse v slavnostní roucho: chrám Páně, fara, škola, výpomocný spolek „Včela“, hasičská budova aj.

Statečný hasičský sbor náš vzdal oslavenci již v předvečer své zastaveničko.

S vysoká naší kostelní věže vlálo vícero praporů, z nichž nejmohutnější rakouský nad jiné vynikal; krásná naše hřbitovní brána, vedoucí zároveň ke kostelu, vzala na sebe ráz slavnostního portálu majíc mezi dvěma anděly upevněný a ověnčený nápis: „*Sláva Veličenstvu!*“ s jedné a „*Vlasti sláva!*“ s druhé strany; andělé jakoby rádi obě: Císaře i vlast' do ochrany brali, vroubili v nadně nápis prapory s obou stran, rakouským s jedné a moravským zemským se strany druhé.

Pěkná naše škola, v jejíž prvé, přízemní třídě vlastní úkon dekorace státi se měl, ozdobena pilnými rukama už v sobotu: vchod věnci a prapory i nápisem přiměřeným, vnitřek pak třídy proměněn v pravý háj ozdobných, ze zdejšího panského parku ochotně poskytnutých květin. V čele třídy pak na širokém, kobercem pokrytém stupni v tmavozelené sukno zahalený velký stůl a nade vším na stěně od zeleného pozadí rostlin ostře se odrážejíc, velké sádrové poprsí Jeho Veličenstva.

Tak očekávala slavnostní síň svého velebného úkolu.

Již brzy po poledni viděly silnice z okolí k nám zabíhající, viděl i vlak krajem naším malebně se vinoucí mnohé hosty slavnostní z blízka i z dále: sezval je ku řídké dnešní slavnosti s nevšední laskavosti zdejší pán velkostatku, vysokorodý pan Dr. Richard svobodný pán z Barattů, aby tvořili a zdobili družinu jeho prvnímu a osvědčenému úředníku, jenž na velkostatku zdejším blahodárně působí již od 1. července 1855, tedy po úplných 38 roků.

Z vynikajících hostů již v sobotu k večeru do Budišova zavítal někdejší c. k. okresní hejtman třebečský, nyní c. k. místopředsedelský rada v Brně, vysokorodý pan Dr. Josef hrabě z Pöttingů, ubytovav se ve zdejším, jemu spřízněném zámku. Odpoledne pak v neděli, čím více se blížila určitá hodina, tím více a více spatřoval Budišov jiných, četných hostů ještě a to nejen z okolních měst Třebíče a Vel. Meziříčí, ale i ze vzdálené Jihlavy, z Brtnice, z Náměště a odjinud ještě. Byli to ovšem nejprve četní kolegové oslavencovi z okolí i vzdáleného, nýbrž i zástupcové různých odvětví zeměpanských úřadů, kněží, učitelé, zástupcové třebečského silničního výboru, četní příbuzní a ctitelé p. ředitelovi.

O půl třetí hodině oznamovalo slavné vyzvánění našich zvonů počátek slavnosti. V tu chvíli právě dojížděl návrší našeho kostela vysoce důst. pan *čestný kanovník* z Vel.

Meziříčí, *P. Jan Klippl*, dlouholetý přítel oslavencův, byv přijat a uvítán četnými již přítomnými duchovními z okolí. Vykonavatel nejvyššího posláni *c. k. okr. hejtmán* z Třebíče, vysoce ctěný pan *Josef Schoch*, provázen svým *c. k. okr. komisařem p. R. Slovákem*, se byl zatím na chvíli zastavil na faře, co se od školy ku zámku již tvořila a rovnala řada průvodu slavnostního, jak se k němu naše úhledné městečko rovnými cestami svými výtečně hodí.

Mělo se totiž jíti v onom průvodu k zámku pro p. oslavence, vysokorodou vrchnost' a četné hosty slavnostní.

Mládež, jako vždy, v čele. Školní prapor (jí p. oslavencem před 9 roky darovaný), zastkvěl se dnes leskem díků. To byla záře dobře ozlaceného kříže ve svitu slunéčka, jež chvílemi se ukazovalo a dobrý výsledek slavnosti prorokovalo. Také to byl nový, bělostný fábor hedbávný, jenž s praporu vesele si pohrával a těm malým nožkám chuti dodával, aby jen hbitě vykračovaly k čipernému pochodu, jež právě zanotila dobře cvičená kapela hudebníků brtnických.

Za dlouhou řadou dítek – vřaděná chasa když více, jaksi vrozeným citem pro pěknou hudbu, pochopila účel pochodu, tak že chasníci jako vojáci stejným krokem odměřeným dupali po pěkné vymetené silnici a děvčata málem by se byla do zpěvu dala. Však by také nebylo divu. Nešli jsme na žádný funus. Šli jsme za příčiny radostné, tedy veselo v před a veselé hled!

Za chasou, hle! Druhá hudba. Ta pružila kroky zase našim statečným hasičům. Sbor hasičů našich, asi 33 členů, jenž má stkvělou budovu a vzorné nářadí, a který sbor zařídili r. 1892 s řídkou obětavostí vysokor. náš pan baron a pan oslavenc. Hasiči tedy dobře cítili, proč asi jich tak vesele nohy nesou ku zámku. Za hasiči dlouhá řada vkusně oděných družiček, v čele jim šly děti, co „říkati“ měly pozdravy hostů ve škole: tři děvčata a jeden hošík, jenž na odznak své deklamatorské hodnosti měl od ramene k boku stuhu červeno-žlutou, právě jako jeho kolega-praporečník.

Vždyť slavnost' dnešní nebyla jen soukromou, osobní, rodinnou, nýbrž také vlasteneckou. Měla se slaviti láska k císaři Pánu, jenž Budišov tak vyznamenal, že zásluhy muže ze středu našeho uznati ráčil a hrud' jeho tak vznešeným znamením: křížem a korunou, ozdobil.

Za družičkami pak vřadilo se kněžstvo v čele majíc vysoce důst. p. kanovníka; pp. učitelé, představenstva obcí, místní školní rady, kostelní výbor a kost. hospodáři a j. hodnostářové celé farnosti a četný zástup lidu.

Tak se Vám utvořil a sešel průvod, jak ho jinak jen o Božím Těle vidáme. Slouží všem účastníkům ke cti a místu k ozdobě, že se urovňati a udržeti dal v pořádku. Asi za čtvrt' hodiny dorazilo se k zámku ležícímu v mírném údolí, v bujném zeleni košatých kaštanů a zvláště krásných lip, jako v chládku.

Tam už pod „lipou“ množství pp. hostů odevšad očekávajících náš průvod. Než se však k nám přidati mohli, umínili si učiniti čest' vysokorodé rodině vrchnostenské a p. oslavenci. Z té příčiny veden průvod od nejmenších dítek až ku konci. Zastavil se a k němu se přidružil, byv k tomu zvláštní deputací pozván, p. ředitel. Průvod urovnal se před panským kasinem, mohutnými prapory ozdobeným.

Tu s radostnou tváří a ochotou připojil se k nám vysokorodý *pan baron* s příbuznými dámami pí a slečnami z *Holle* a se jmenovaným c. k. místopředsedou radou panem *hrabětem z Pöttingü*. A tak jste měli průvod, jak ho zřídka viděti lze. Nejrůznější stavové pospolu za jedním cílem: od ušlechtilého kavalíra, od hraběte, kolik to stupňů až k tomu malému dítku chudého nádeníka! A přec v tvářích všech *jedna* radost, všechny spojila *jedna* páska upřímného účastenství!

Za vesele se střídající hudby obou sborů dospěli jsme až přes mohutné schody vršíku, jež v Budišově mile zdobila (také p. oslavencem r. 1884 postavená) socha P. Marie s Ježíškem. Co se zatím p. ředitel se svými hosty odebral do školy, utvořen počínaje od dítek až ku hasičům pěkný lidový špalír od fary až ku škole. Tím ubírá se právě, byv o slavný výkon nejvyššího vyznamenání farním a obecním úřadem na faře požádán, vysoce ctěný pan c. k. *okresní hejtmán Josef Schoch*.

Aby všemu okolí a všem účastníkům slavnosti slavný tento okamžik označen byl, že tu ve jménu zeměpána se ubírá, pozdraven jeho první krok z fary trojím výstřelem z národního děla a cestou jeho hrála se císařská naše hymna.

V plné, parádní uniformě, dotýčná akta s nejvyšším vyznamenáním v ruce kráčel nejen vznešeným posláním, ale i mohutnou postavou svou vynikající zástupce svého úřadu oním dvojřadím ku škole, kde přesně dle ustanoveného programu jádro slavnosti celé se vykonalo.

Nejprve mělo se státi slavné uvítání osob vynikajících a všech hostů se strany školních dítek. Chtěly a měly dokázati, že vědí, co se sluší a patří. Nejprve uvítán zástupce zeměpána, velectěný pan c. k. okr. hejtmán při první své a to právě tak slavné návštěvě u nás.

Poslouchejte, milí čtenářové, jak uvítal vznešeného toho pána náš Jan Pavlíček, žák III. tř. a – ministrant. Vězte však ihned, že se pranic nebál. Směle se postavil na své místo, uklonil, ruku políbil, opět se uklonil a jasným hlasem přímo do očí se dívaje začal:

Vítáme Vás, velectěný,
Blahorodý pane!
Okresu jste představený,
kde duch dobrý vane:
Duch to lásky k Hospodinu,
Lásky k vlasti, císaři,
Vítejte nám v tu hodinu,
Sláva za to vladaři!
Co zástupci zeměpána
Češ' Vám od nás budiž vzdána!
Dar nesete v tuto dobu
Muži zásluh na ozdobu,
Dar to sama od trůnu:
Zlatý kříž a korunu, –
Muži zásluh na ozdobu,
Co zástupci zeměpána
První češ' budiž vzdána!

Po tomto oslovení, jež s patrnou zálibou ode všech přijato bylo a při němž se jasné oko osloveného pána zvláště spokojeně s jiskrným očkem radostně odřikávajícího hošíka bylo setkalo, přijal p. hejman z rukou děvčátka Marie Klabochové z III. tř. krásnou kyticí z plných karafiátů, jež se ihned ocitla v připravené váze na zeleném stole.

Táž zákyně se však ihned ujala úkolu jí daného, pozdravit srdečnými slovy p. ředitele. Učinila to takto:

Vás to máme na zřeteli,
Ctěný pane řediteli!
Proto Vás zde vítáme,
S Vámi vroucně plesáme.
Vy jste oněch zásluh mužem
Pečlivým svým přítelem,
Z nás Vám každý ctitelem.
Nám to zvláštní ku radosti,
Že dnes Vaší ku slavnosti
Škola byla věnována,
Škola Vámi zbudována;
Dnes se Vám chce odměniti,
Místem čestným pro Vás býti! –

Oč, že i tu vycítilo oko, že slova ta přicházejí z hloubi nevinného, dětského srdce; vždyť byla, ne z daleka hledaná, ale vzata ze skutečného poměru p. oslavence ku škole a k dítkám. I tato deklamace vyslechnuta za úplného ticha a s patrnou zálibou. Co to bývá nesnázi a strachu při takových deklamacích dětských! U nás měly ony vybrané děti od strachu v onen den uděláno. Byla z nich radost.

Taktéž pěkně odřikala dceruška zdejšího pan představeného Jana Kašpara, Antonie, svůj pozdrav vysoce důstojnému panu kanovníku, a sice takto:

Však i k Vaší důstojnosti
Blížíme se v uvítání,
Vždyť jste ráčil u plesání
Přijít k nám ku radosti!
Ano – šesté plyne léto,
Co jste krásné školy této
Ráčil býti světitelem;
Budišova jste přítelem
Dnes se opět ukázal,
Tím své lásky důkaz dal.
Vítáme Vás proto vřele,
Vítá shromáždění celé!

Že se ti velcí z III. tř. nebáli, není divu; ale také se nebála maličká osoba z třídy II., která na to ihned s úhlednou poklonou se postavila před našeho vysokor. pana barona. Žofie Tesařová jasným hláskem přivítala jej takto:

S úctou také blížíme se,
Milostpane, k Vám;
Vaší přízni těšíme se:
Obec, škola, chrám.
Vznešeným vždyť račte pánem
Budišova býti;
Vy jste ráčil v ochranu svou
Dnešní slavnost' vzítí.
Za to dík Vám budiž vzdán,
Vy zde vroucně uvítán!

„Co prý je maloučké, bývá i hezoučké,“ řekl o tomto čísle posléze jeden vysoce učený pan doktor z Tř. – písnička i zpěvačka. Proto i č. IV. bylo mile a s patrným uspokojením přijato.

Konečně následovalo č. V. a poslední. Řečník č. I. předstoupil opět, obrátil se ku všemu obecenstvu a dáváje rukou vždy na pravém místě důrazu svým slovům, uvítal všechny hosty naše takto:

Ano, všech Vás, vzácní hosté,
Vítáme my dítky prosté
Do své milé do školy!
Ať tu zpěv dnes hlaholí,
Ať tu plyne řeči tok!
Nepřináší každý rok
Slavnost', jako dnešní vnaďnou,
V Budišově nevídanou.
(a seprav ruce s pohledem ku poprsí zeměpána a doložil:
„Jako bychom v té chvíli
Slavné, – kým nám byla dána –
Blízkým sobě citili:
Veličenstvo, – zeměpána! – !“)

Druhým číslem programu slavnostního ve škole bylo preludium s motivy císařské hymny, jež na harmoniu (řídícím školy p. *Janem Tvarůžkem* laskavě zapůjčeném) z ochoty byl provedl slepec p. Frant. Pospíšil z Hodova.

Následovalo třetí a nejtkvělejší číslo programu:

Za nejhlubšího ticha v obecenstvu ujal se slova pan c. k. *okresní hejtman Josef Schoch*, oznámil nejvyšší rozhodnutí o čestném vyznamenání pana ředitele, podal krátký jeho životopis, vylíčil přemnohé zásluhy jeho o blaho veřejné, dotknul se blahosklonné lásky našeho nejjasnějšího panovníka, jenž zásluhy svých poddaných nenechává bez odměny a bez uznání, ale chce, aby odměnou ku nové práci pro obecné blaho vzpružení a povzbuzení byli. Řeč páně hejtmanova, zvučným hlasem a s vážným důrazem mluvená, neminul se s účinkem a dojmem u všech.

Vrch řeči té dosáhl p. řečník v tom okamžiku, když vyňal z pouzdra na zeleném stole ležícího zlatý kříž s korunou na červené stuze připjatý a jál se jim zdobiti prsa pana oslavence, což vykonáno za všeobecného napětí.

I tuto vážnou chvíli označil obecnstvu trojí výstřel z „národního děla“ a odehrán aspoň počátek hymny císařské.

V další své řeči blahopřál pan hejtman panu oslavenci krásnými slovy k tomuto nejvyššímu vyznamenání, aby se jemu po mnohá léta v kruhu své rodiny a přátel těšil a vzácné své síly i dále věnoval práci v oborech všech, jako až dosavad.

Pan ředitel rozechvěn ujal se slova a prosil, by jeho nejvroucnější díky za toto pro něj a rodinu jeho tak radostné nejvyšší vyznamenání tlumočeny byly u samého trůnu Jeho Veličenstva, slíbil, že co jemu Bůh života a síly popřeje, chce takto povzbuzen ještě s větší radostí a horlivostí pro všeobecné zájmy se věnovati a ukončil promluvu svou vyzváním k trojímu svolání „*Slávy*“ Jeho Veličenstvu císaři Františku Josefovi I.

Netřeba říci, s jakým nadšením se toto Sláva svolávalo a s jakým jásotem se zpívala císařská hymna nejen v síni slavnostní, ale i venku ode všeho obecnstva za průvodu sborů hudebních a za hlučné střelby.

Posledním číslem slavnostního programu ve škole byl „*slavnostní sbor*“ od Karla Bendla, jež řízením pana říd. uč. *Jana Tvarůžka* školní dívky zdejší za pomoci ochotníků přesně přednesly.

Tím ukončila se slavnost *ve škole a nastal průvod do chrámu Páně*.

Kostelní výkon: slavné „*Te Deum laudamus*“ měl býti korunou a ukončením první části naší slavnosti. Proto s i chrám Páně ukázal v plném lesku svém.

Hlavní oltář náš, beztoho již sám o sobě půvabný, zářil v bohatém lesku světél a vkusném ozdobení vzácnými květinami zdejšího zámeckého parku.

Zdálo se, jakoby se cizím, vzácným hostům chlubití chtěl dary svými z posledních let: překrásným, bohatě pracovaným bílým *antependiem*, darem paní *baronky z Barattů*; skvostnými *svícny*, darem *pana barona*, a pak nádherným a drahocenným *kobercem*, jež loňského roku kostelu byl věnoval zdejší výpomocný spolek: „*Včela*“ svým předsedou panem *ředitelem*.

„*Te Deum Laudamus*“ měl vysoce důstojný pan *kanovník* za četné přísluhy domácího a okolního duchovenstva. Tím slavně a důstojně ukončena *první část*.

Ke *druhé* části slavnosti sešla se ku páté hodině četná společnost za připraveným stolem vkusně ozdobené síně panského *kasina* u zámku.

Roku 1892 totiž vystavěl podnikavý náš pan baron pro společenské zájmy nejen úřednictva svého, ale i ostatnímu obecnstvu k vůli a ku pohodlí pocestných obchodníků krásnou, jednopatrovou budovu před zámkem.

To jest naše „*kasino*“, místo, kde se pospolitost' a zábava pěstovati může, jako málo kde jinde, v jednotě a pokoji. –

Vysokor. pan *baron*, jako protektor dnešní slavnosti, byl rozeslal na sto pozvání a pozval všechny, kdož svým úřadem jako zástupcové okresů, měst, výborů, obcí, neb

přizní, přátelstvím, neb jakýmkoli bližším stykem právo měli, býti dnes ve družině pana oslavence.

Mnozí ovšem jsouce nějak zaneprázdnění, nedostavili se; nicméně rozvinul se v úhledně upravené síni, v čele poprsím Jeho Veličenstva v květinovém háji ozdobené, kruh více než padesáti hostů, s nimiž nejbližší styk měla v sousední síni zasedající společnost pp. starostů, radních, výborů aj. hodnostů z celého panství na Budišově i Tasově.

Pak-li hovor z daleka a po delším čase se opět spatřujících přátel a hostů nikdy nevázne, rozproudil se tím živěji, čím pečlivěji postaráno o duševní i tělesné požitky zasedajících: v onom ohledu znamenitě sešranými koncertními „kusy“ brtnické hudby, v tomto však nejen výtečnými pokrmy, ale i chutným mokem vždy od ledu poskytovaného „plzeňátka“.

Při tom došlo ke mnohým a vzletným projevům. Prvním, jenž povstal, aby mluvil, byl *svob. pán z Barattů*. Připomněl nejprve, že i tu sluší především vzpomenouti nejvyššího dárce a původce dnešní slavnosti, *Jeho Veličenstva*, nejmilostivějšího *císaře* našeho *Františka Josefa I.* a s pravou bouří radosti zajásalo shromáždění přípitku tomuto.

Na to obrátil se řečník k *oslavenci* samému, líčil, jak co jinoch přišel na panství budišovské, jak prospěšně vždy působil ke zdaru velkostatku již za + děda řečníkova (1855–1880), za † strýce barona Norberta (1880–1883), jak i později, kdy celá správa panství téměř úplně v jeho rukou spočívala, si vedl moudře a obezřetně a jak i od těch několika let, co on (řečník) nastoupil, stav se plnoletým, jemu byl *rádcem a učitelem* ve mnohém odvětví hospodářství; jak se pan ředitel pro dlouholeté a důmyslné vedení velkostatku stal důvěrníkem a přítelem jeho (řečníkovy) rodiny a měl s ní podílu již v mnohých radostných i smutných událostech života. Veřejně mu zde děkoval za služby jeho a blahopřál mu, aby radostnému, nejvyššímu vyznamenání se dlouho těšil uprostřed rodiny své a jeho velkostatku služby své na dále věnoval.

Promluva tato vykonána ve formě tak plynulé, tónem tak srdečným, že když byl dokončil řeč svou a se byl utiřil jásavý přípitek panu řediteli věnovaný, mnohý z posluchačů zajisté chutě by byl panu řečníkovi k výtečné řeči gratuloval.

Následoval však hned přípitek pana *c. k. okresního hejtmana*, jímž poukázal na kavalírské pohostinství pana barona, kterýmž způsobil, že tolik ctitelů a přátel pana ředitele s ním slaviti může krásný jeho den. Připil tedy na mnohá léta panu baronovi, což se ovšem setkalo se hřmotnou ozvěnou.

Povstal pak pan ředitel, projevil pohnutým srdcem ještě jedenkrátě dík svůj nejvyššímu dárci jeho dnešní krásné slavnosti, děkoval i panu c. k. okr. hejtmanovi, jenž mu nejvyšší dar byl přinesl; vzdal dík svůj vysokorodému svému pánu, jenž ho dnešní svou významnou a vyznamenávající řečí a celou slavností tak vysoce byl poctil.

Pak vyjádřil upřímnou radost nad shromážděním tolika svých příznivců z blízka a z dále, děkoval všem za jich účastenství jakož i jmenovitě všem stavům, sborům i jednotlivcům, již úřadem aneb přičiněním svým ku zvelebení slavnosti v takové míře byli přispěli a připil na zdraví všech přítomných hostů.

Povstal pak starosta sousedního a okresního města, staroslavné Třebiče, *p. J. F. Kubeš*. V promluvě jako vždy s klasickým klidem a rozmyslem vyjádřené poukázal, že zásluhy

pana ředitele Silvestra nejsou jen místní, ale na celý okres třebičský a tím i na střed okresu, město Třebíč, se vztahující, kde se pan oslavenec při svém hojném styku úředním, obchodním i soukromém těší tolikerym sympatiím, že směle jménem celého města Třebíče jemu zde připíjí.

K tomuto připojil se později i připítek jménem druhého sousedního města, Velkého Meziříčí, jež vřelou promluvou svou byl vzdal přítomný jeho měšťanosta, p. *Zwach*.

Po té ujal se slova bývalý c. k. okr. hejtman třebecký, nyní c. k. místodržitelství rada v Brně, pan Dr. Josef hrabě z *Pöttingů*; vyznal, s jakou radostí ku slavnosti dnešní do Budišova zavítal, máje v ní zájmu jako bývalý okresní hejtman třebecký a poznáv horlivou činnost páně oslavencovu; nezatajil také radost svou z toho a vytknul, že právě dnešní slavnost významna je tím, že při všeobecných a neblahých třenicích zde v takové *jednotě* a nenucené pospolitosti zástupcové různých barev a odstínů se setkali u svorné a milé zábavě. Připítek pana hraběte setkal se také se souhlasem vroucím na důkaz, že obecenstvo touží *po jednotě a svornosti*.

Jako zástupce sboru samosprávného, jemuž náleží velkou částí činnost pana ředitele Silvestra, vystoupil místopředseda třebeckého *silničního výboru*, mlynář ze Sokolí, pan *Karel Volf*, líčil plnou činnost p. předsedy výboru, kterou od mnoha let viděti lze ve mnohých podnicích a dílech, z nichž okresu celému a okolí prospěch vykvete, vzdal dík za kolegiální jednání pana předsedy a připil jménem mnoha přítomných a ostatních několika nepřítomných členů silničního výboru.

Vyžádal si slovo místní farář dp. *Karel Bezstarosti*; poukázal k tomu, že slušno v té chvíli nezapomenouti jedné vznešené *dámy*, vznešené rodem i vysokým a ctihodným věkem; ku životu té dámy připojen život pana ředitele a dobrých dvou třetin jeho dosavadního věku; dáma ta má vroucího podílu ve všech jeho osobních i rodinných osudech radostných i žalostných, raduje se i dnes s ním a zajisté vzpomíná v té chvíli celé družiny, okolo něho shromážděné. Dámou tou jest babička barona, zde na zámku v stáří přes 83 let přebývající: vysokorodá paní Johana svobodná paní z *Barattů*, rozená hraběnka z *Pöttingů* – *ať žije!*“

„Ať žije! Ať žije!“ bylo upřímně míněným ohlasem připítku se strany všech.

Po té povstal ještě jedenkrát pan c. k. okresní hejtman třebičský, poukázal ku pěknému, jak všichni pp. účastníci uznali a připil s celou společností na zdraví hlavního pořadatele slavnosti, místního dp. *Karla Bezstarosti*.

Za chvíli, když byla brtnická kapela zase pěkný kousek zahrála, povstal pan ředitel hospodářské školy Vel. Meziříčské p. *J. Hloch*; podotknul, že slavívají se často ve světě zásluhy udatných vojevůdců a přec vítězstvím jejich stalo se jen krvácení a pláč mnohých. Zná vítězství jiné, jež zemi a lidu bývá ne k záhubě, ale k požehnání: vyloučení půdě zemské vždy vzrůstající užitek, zdokonaliti ji a učiti tak jiných. O tento obor práce míru má pan ředitel Silvester jako mnoholetý, vzorný hospodář zásluh nevšedních a proto zasluhuje, by mu dnes vzdán byl připítek i jménem hospod. jednoty Vel Meziříčské.

Jménem přítomných četných *kollegů* v hospodářském úřadě, pp. úředníků odjinud vzdal srdečný připítek řediteli hospodářský rada z Brtnice pan *Klusáček*; a byl by býval vzdán i jménem domácích pánů úředníků oslavenci neméně srdečný připítek v den pro

něho tak významný, kdyby velmi smutná rodinná příčina (o níž zmínka bude), nebyla nejpovolanějšího k tomu řečníka zavolala ku slavnosti jiné.

Zatím však chci jen poněkud doplniti řadu přípitků. Nescházelo ani oslovení *humoristického*. Mluvčím jeho byl známý jako humorista a ještě známější jako *výtečný lékař* a lidumil, zlatým záslužným křížem od nedávna ozdobený pan *Dr. Fr. Dreuschuch z Náměště*. Přijal pana oslavence do cechu řka: „Příteli! dle všeho, co se dnes Vám ke cti stalo, měl by každý za to, že jste nejbláženějším člověkem. Není tomu ale tak. Naopak, každý člověk i ten nádeník si může v práci a starosti postěžovati a říci na př.: *ale to mám kříž!*“ To Vám však ode dneška nelze; aspoň to není radno. Nebo postěžujete-li si Vy tak a uslyší to někdo, ihned Vám může vytknouti: „aha, vidíte, jak se chlubí se svým křížem!“ – Bude mysliti, že se chlubíte tím svým *zlatým křížem*.“ – (Výborně.) –

Případný přípitek přinesl i dp. farář z Pyšela Frant. *Hřebíček* řka: „A víte, pane řediteli, komu děkovati máte za svůj zlatý kříž? Zajisté těm mnohým jiným křížům svého dosavadního života a úřadu. Napřed musely předcházeti *ty dřevěné a kamenné, ba i železné kříže* těch mnohých *prací a starostí*, jež jste šťastně byl přemohl a s milostí boží byl překonal a dnes se vám dostalo toho *zlatého kříže zásluhy a koruny* odplaty!“ (Výborně.)

A tak plynul přípitek za přípitkem, z nichž každý provázen byl potleskem živým a to tím více, čím byl případnějším, říznějším. Počet přípitků byl dosti značný, ale nikomu obtížný.

Kdyby se měla čísti ještě všechna *telegrafická písemná* blahopřání, jichž podnes pan oslavencem ku svému vyznamenání byl obdržel, byl by každý poznal, jak rozsáhlá spojení úřední i osobní má a s jak vřelým a hojným účastenstvím se událost' tato byla setkala.

Nemeškali ani zástupcové a *představenstva obcí*, jako *Budišova, Hodova, Kamenné, Nárámče, Studnic, Tasova, Holubí Zhoře, Dol. Heřmanic* atd. vzdáli dnes své *blahopřání* panu oslavenci a *dík* za všechnu radu a pomoc v tolikerych, často i obtížných záležitostech obecních.

Stolní hudba hrála nahoře dále části *koncertní*, kdežto pod okny na půvabném místě okolo mohutné „budišovské lípy“ se stále rozvíjel veselý rej četně shromážděné chasy při hudbě *taneční*, což z oken sině slavnostní skytalo hezké podívání.

Jan že skalila pro užší rodinný a přátelský kruh pana oslavence neuprosná smrt' nemálo tuto významnou slavnost'. Po delší, trapné chorobě zemřel totiž švagr jeho, nadředitel na *panství* Alexandra svob. pána ze Stummerů ve Velkých Oblekovicích v Uhrách, jako znamenitý hospodářský úředník i na Moravě z dřívějších let známý, pan Jindřich Wuzinger, u věku ne plných 50 let.

A právě v tu chvíli, kdy již odložití se nemohlo a konati se musela u nás radostná slavnost', tam v dále slzeli mnozí členové rodiny a přízně nad hrobem, do něhož právě v tu hodinu se ukládala mrtvola mileného bratra – švakra. Proto ani přítomen u nás nebyl bratr zesnulého, pan správce z Tasova Edvard Wurzinger a zeť pana oslavence pan *Karel Hladík*, železniční úředník z Holoubkova v Čechách.

„*Nebývá radosti, aby nebylo žalosti.*“

Obracím ještě na rozhodnou mysl čtenářovu k naší slavnosti, již jsem řádky těmito zachovati chtěl *památce Budišova a* sdělil ji s širšími kruhy četných a vzdálených přátel a známých páně oslavencových.

Podotýkám toliko, že plynula v skutku nejsvornější shodě a radostné náladě všech účastníků, že podala *důkaz* o všeobecné úctě a vážnosti pana oslavence v blízkou i v dalekém okolí; že poukázala na krásný poměr pána velkostatku k jeho úředníkům, na vzájemnost všech místních a povolanych činitelů, bez jejichž shody, jako vůbec nic, by se ani ona slavnost naše tak stkvěle nebyla vydařila; a té shodě: „Zdař Bůh!“

(Příloha k číslu 32 „Listů ze západní Moravy“.)

zaslal PhDr. František Gregor

Neznámé fotografie Leonharda Smrčka

Začátkem jara poskytl Mgr. Zdeněk Smrček redakci zpravodaje nově objevené fotografie svého strýce Leonharda Smrčka, navigátora 311 perutě RAF, od jehož úmrtí letos uplyne 73 let.

Anglie, Hornington, září 1940, zleva Leonhard Smrček, František Doležal (Horní Vilemovice)

Z BUDIŠOVA A OKOLÍ

Základní škola Budišov

Vážené čtenáři Budišovského zpravodaje, několik následujících příspěvků má za cíl přiblížit Vám činnost naší školy v uplynulých měsících.

Bliží se konec školního roku, proto přejeme všem žákům jeho úspěšné zakončení a mnoho krásných prázdninových zážitků.

První pomoc do škol

Zda by dokázali poskytnout první pomoc a proč jsou potřebné základní znalosti ze zdravotní péče, si mohli ověřit žáci 8. ročníku během kurzu první pomoci. První část se na naší škole konala ve čtvrtek 13. února a druhá v pondělí 3. března. Ve spolupráci se záchranáři z posádky RLP Třebíč si žáci připomněli pravidla správné komunikace s operátory ZZS, zásady nutné pro poskytnutí první pomoci a principy ošetření poranění různých typů. Závěrečný test prokázal u žáků výborné znalosti.

Multikulturní den – Vesmír

A zase multikultura. Téma, které je pro jakoukoliv školu závazné, ale i inspirující. Mezilidské vztahy s multikulturním přesahem jsou tématem projektového dne, který se pravidelně realizuje v naší škole. Letos se uskutečnil 5. 3. a měl název Vesmír.

Schopnost spolupracovat a vyladit se na sebe měli žáci v jednotlivých dílnách, které nabízely zajímavá a často neznámá témata. Skupiny, které byly vytvořeny ze žáků různých ročníků, si udělaly výlet do vesmíru. Bádaly, zkoumaly, přemýšlely i tvořily. Nacházely neotřelé způsoby týmové práce s neotřelými výsledky. Ty prezentovaly prostřednictvím výstupů jak v samotných dílnách, tak i mimo ně.

A každý měl možnost se zamyslet nad tím, co je tam někde za hranicemi našeho vnímání, co je za hranicemi našeho všedního a každodenního života, za hranicemi mezilidských vztahů, multikulturního světa.

Merlin

Stalo se již tradicí, že se žáci z naší školy každoročně účastní zajímavých představení v brněnském divadle Polárka. Ve čtvrtek 27. 2. 2014 měly děti ze 6. a 7. tříd možnost zhlédnout hru Merlin podle předlohy britské spisovatelky Mary Stewartové. Příběh se odehrává v 5. století na území dnešní Británie za vlády krále Artuše. Merlin – kouzelník, stavitel, umělec, politik, prorok, snilek – pod vládou krále Artuše sjednotil Británii v mocnou říši. Merlinovi bylo dáno vidět i její záhubu a zánik.

Představení bylo jako vždy zpracováno netradiční formou tak, aby zaujalo své diváky, což se podařilo. Zázitkem bylo především pro žáky 6. třídy, kteří toto divadlo navštívili poprvé.

Přenáška Obojživelníci a plazi České republiky

25. 3. 2014

přednášku jsme organizovali ve spolupráci s Ústavem biologie obratlovců AV ČR, pobočka Studenec. Slovem i obrazem nás provedl Ing. Radovan Smolinský, Ph.D.

V ČR zřejmě nežijí více kontroverzní, opovrhované, obdivované, zranitelné a ohrožené druhy obratlovců, než obojživelníci a plazi. Navzdory neutichajícímu mediálnímu zájmu jsou laické veřejnosti předkládány spíše bulvární informace, které ještě prohlubují negativní obraz těchto živočichů. Přitom stačí jen málo a kvůli nezájmu a neznalosti by některé druhy mohly nenávratně zmizet z naší přírody.

Výchovný koncert skupiny Vernus

V pátek 21. 3. 2014 se v kulturním sále uskutečnila netradiční akce. Žáci 2. stupně ZŠ Budišov a ZŠ Rudíkov mohli nahlédnout pod pokličku tvorby punk rockové hudby. Mladí muzikanti seznámili děti s tím, jak vlastně tento hudební styl vznikl, co chtěli v době totality punkeři světu sdělit, kam se styl posunul v současnosti. Žáci perfektně reagovali a po ukončení akce odcházeli ze sálu plni nových dojmů. Spokojenost byla i na straně muzikantů. Neobvyklá akce se stoprocentně vydařila.

Touha po vzdělání

27. 3. – na den před českým Dnem učitelů si děvčata z deváté třídy připravila program, který představila postupně všem třídám naší školy. Součástí programu bylo předání informací o projektu adopce na dálku, o mladé dívence kdesi v Indii, které pomáháme zlehčit její těžký život (viz záložka na www.zsbudisov.cz – Adopce na dálku). Starším žákům deváťáčky vysvětlily také pojem fair trade a základní myšlenky tohoto záslužného projektu.

Preventivní program Veselé zoubky v 1. třídě

Ted' už víme, jak máme pečovat o naše zoubky. Všechno jsme se dozvěděli v projektu Veselé zoubky. Během programu jsme si osvojili techniku správného čištění chrupu a také zásady správné péče. Celým programem nás provázel Hurvínek, který nám za odměnu poslal spoustu dárečků. Děkujeme.

Exkurze do Prahy

V úterý 8. dubna se 52 žáků naší školy účastnilo exkurze do Prahy.

Mezi výletníky byli žáci 3. až 9. třídy. Mnozí z nich byli výborní sběrači starého papíru a bylin, pomocníci při akcích školy nebo žáci či žákyně různě a nezištně prospěšní škole a třídě.

Program exkurze byl velmi zajímavý a poučný.

Absolvovali jsme prohlídkovou trasu v budově České televize, byli jsme přítomni natáčení vstupů Michala a Františka (Kouzelná školka) a viděli jsme přípravu na natáčení dalšího dílu Sama doma. Prohlédli jsme si maketu areálu, film o práci v ČT, nahlédli jsme do několika studií.

Potom jsme se autobusem přemístili do centra k Tančicímu domu, přešli jsme kolem Novotného lávky na Karlův most a úzkými pražskými uličkami jsme došli na Pražský hrad. Prošli jsme nádvoří, kolem katedrály svatého Víta, dokonce jsme shlédli i střídání strážů. Přes sady jsme se už trochu unavení dostali na Petřín. Rozhledna s 299 schody byla pro nás hračkou, třebaže už pěkně foukalo. Zrcadlový labyrint nás skvěle pobavil. Nakonec jsme přes rozárium došli k autobusu, kde jsme si po celodenní túře odpočali.

Cesta domů byla příjemná – možná i proto, že jsme se zastavili na občerstvení v jedné z fast foodových jídelen při dálnici D1.

Jarní sběr starého papíru

V pátek 25. dubna sesbírali žáci se svými učiteli v Budišově a okolí starý papír. Při jarním sběru se podařilo shromáždit 6940 kg. Velký podíl na množství papíru měla soutěž tříd. Zde se velkou měrou přičinili téměř všichni žáci prvního stupně. Zvítězila první třída s nabíranými 819 kg. Nejen oni se mohou opět těšit na sladkou odměnu.

Čistá Vysočina

Krajský úřad Kraje Vysočina vyhlásil v rámci projektu Zdravý kraj Vysočina VI. ročník úklidu prostranství u silnic a ostatních komunikací našeho kraje. Naše ZŠ i letos využila nabídky kraje, přihlásila se do tohoto projektu a zapojila se do sběru a třídění odpadu. Zdarma jsme obdrželi reflexní vesty a igelitové pytle. Do modrých jsme třídili směsný odpad a do žlutých plasty. Odpad jsme sbírali nejen u silnic mezi obcemi, ale i uvnitř Budišova. Odpad u silnic sváží Krajská správa a údržba silnic, obecní odpad Technické služby Budišov.

Školní besídka

Ve čtvrtek 8. 5. se uskutečnila již tradiční besídka ke Dni matek. Žáci od 1. do 9. třídy si připravili pestrý program, který již několik týdnů důkladně nacvičovali. V rychlém

sledu se střídala taneční vystoupení se zpěvem, hrou na hudební nástroj či mluveným slovem. V sále se sešlo téměř 400 diváků z řad rodičů, příbuzných, kamarádů i ostatních. Dětská vystoupení všechny pobavila i potěšila, o čemž svědčil i potlesk a ohlasy přítomných. Pro děti i pedagogy, kteří s dětmi besídku připravili, byla reakce diváků důkazem, že jejich náročná práce nebyla zbytečná.

Projektový den – dopravní výchova

V pondělí 19. května uspořádala ZŠ Budišov projektový den na téma dopravní výchova. Po teoretické přípravě ve třídách vyrazili žáci pod vedením svých učitelů do terénu, aby na jednotlivých stanovištích prokázali své vědomosti a znalosti. Vyzkoušeli si první pomoc v oblasti zdravotvědy, zvládli výměnu duše a údržbu kola, zopakovali si teorii i bezpečnost silničního provozu a pobavili se prakticky při jízdě na koloběžkách – ať už na dopravním hřišti nebo při jízdě zručnosti. Hasiči z SDH Míhoukovic zase dětem ukázali hasičskou techniku a práci s ní. Celé dopoledne proběhlo v příjemné atmosféře. Dík patří všem, kdo se na přípravě akce podíleli.

Poděkování

Děkujeme paní Mahelové z Hodova za zprostředkování sponzorského daru od knižních nakladatelství Fragment a Egmont.

Děti jsou z knih nadšené a těší se na čtenářské chvílky při hodinách českého jazyka nebo ve školní družině. Knihy budou využívat všechny děti 1. stupně. Ještě jednou děkujeme.

Žáci a učitelé ZŠ Budišov.

Dopravní výchova

Poděkování

Za kolektiv pedagogů ZŠ Budišov Jana Janová

Úspěšné zahájení sezóny 2014

Budišovské hasičky oznamují úspěšné zahájení sezóny 2014.

První závody jsme absolvovaly v Hodově, kde se nám podařilo vybojovat první místo na Memoriálu Františka Komínka. Našeho trenéra Pavla Tesaře jsme nezklamaly ani na okrskových závodech v Nářamči a ani na oblastním kole v Kojatině. Naše polička se tak obohatila o další 3 poháry za první místa.

Kromě pohárových závodů se účastníme i požární soutěže – Třebíčské okresní ligy, jejíž výsledky a pořadí můžete sledovat na www.firesport.cz. Zároveň bychom Vás chtěli pozvat **27. července** na závody zařazené do hodnocení Třebíčské ligy, které se budou konat právě v Budišově. Přijďte nás podpořit!

Děkujeme především našemu trenérovi za trpělivost a všem našim fanouškům za podporu.

Vaše hasičky

Jak je to vlastně s lidima?

Nebo správně s lidmi, čili lidstvem? Zkusme se zamyslet a z hlediska současného stupně poznání sami dovodíte, že to tak nějak muselo být. Nebo i jinak, bůh ví. Tedy ten vývoj nás, lidí.

Nejprve byla jen prázdná planeta, zběsile letící nekonečným vesmírem. Pak Stvořitel rozhodl, že to tak dál nejde a začal jednat. Oddělil zemi od vody a vznikla moře, pak nechal vyrůst rostliny v zemi zvané Eden, neboli Ráj, a to včetně toho prokletého stromu jabloně, stvořil i krásné motýlky, ale i hyeny a voly. Až nakonec uplácal z hlíny Adama. A protože bez ženy to nejde a okolo nich se přece točí svět, vyňal mu kus žebra a z něho stvořil bytost kouzelnou, nejkrásnější, ale nejhůře zvládnutelnou, rozmarnou a prostopášnou. Nazval ji Evou. Potom Eva neodolala vábení hada a... že to jablko mít musí, co kdyby jí to utrhla nějaká jiná ženská atd. Od té doby, pánové, za rozmarny a neposlušnost svých žen trpíme! Když je Stvořitel potrestal vyhnáním z Ráje a oni museli začít pracovat (!), vymyslel další zkoušku. Adam zplodil syna prvorozeného Kaina, rolníka, a potom Abela, pasáka ovcí. A u nich, tedy u Kaina, se začaly projevat ty lidské špatné vlastnosti: závist, zloba, vražda. Je ale pravda, že Stvořitel k tomu i sám trochu pomohl. Více ocenil dar Abelův, než Kainův, jemu nechal spláchnout pole prudkým deštěm. Viděl jsem to na vlastní oči. V televizi.

Tak to šlo staletí, lidstvo se rozrůstalo, a osvojilo si jak dobré, tak špatné vlastnosti. Bohužel ty druhé převyšovaly, že se na to Stvořitel ze své výše nebeské nemohl dívat. A jako bytost tvůrčí se to pokusil znovu napravit. A drasticky! Na zem seslal potopu, která spláchl všechno živé i mrtvé, a měla zničit i zlo. Jak správně tušíte, zachránil se jenom Noe, jeho rodina a od každého zvířecího druhu jeden pár.

Když Archa dosedla na pevnou zemi, byl to jakýsi druhý počátek a šance pro lidi. Jenže co se nestalo! Jak potomci Noemovi zabydlovali svět, vše se, v jiném prostředí, opakovalo znovu. Kde se v těch lidech to špatné bere? Ještě stále se je snažil Stvořitel spasit tím, že na zemi seslal svého jednorozeného syna Ježíše, vykupitele a Spasitele. Všechno marno! A tak Stvořitel rezignoval na výchovu „lepší“ lidí, viděl tu Sysifovskou práci znovu něco napravovat, trestat a vyhrožovat a pak znovu budovat. Zlomil nad lidstvem hůl, jak se říká a rezignovaně odletěl do nekonečna. Lidé se sami zničili, aniž využili toho daru z nebes...

A pak jsme dostali třetí a asi poslední šanci. Z nějaké sloučeniny kdesi v pravěkém moři se ve vhodném chemicko-tepelném prostředí vyvinuly jednoduché molekuly, pak drobní živočichové, potom jakési paryby až dorostly v dinosaury, a za mnoho milionů let se nějaký primát postavil na nohy a do ruky vzal kamenný nástroj, ale později i klacek a pěštní klín a šel lovit mamuty k Macoše, a svoje soukmenovce z jiných rodů mlátil hlava-nehlava, a za dalších tisíce roků už uměl pěstovat obilí a vynalezl samostříl a pak střelný prach a sedavý způsob života s plnou ledničkou za zády a někde také objevil požitek z moci, nenávist a pletichaření, ale i mobil a léky na rakovinu a svět se mu stal malým, tak začal létat do kosmu a přestal být pokorný a modlit se, a také sestrojil atomové a chemické zbraně, které by celé lidstvo lehce smetly z té naší modré planety...

Já vám nevím, kdyby někomu mocnému a záluďnému „praskly“ nervy, jako kdysi Stvořiteli, jestli dostaneme další šanci. V pořadí čtvrtou!?

Ing. Rostislav Tesař

Otáčivá korouhev v Tasovicích

Při našem putování v okolí Znojma se nám podařilo (přesněji, díky naší kamarádce Lidce Poskočilové) objevit další korouhev v našem okolí. Vedle Oslavan a Jasenice k nim přibyla otáčející se korouhev v Tasovicích nedaleko Znojma. Když se vysloví Tasovice, věřím, a nejenom jim, se vybaví postava sv. Klementa Marii Hofbauera, a proto se na chvíli zastavme u něho.

Klement Maria Hofbauer se narodil 26. prosince 1751 v Tasovicích. Vyučil se pekařem a pracoval v premonstrátském klášteře v Louce. Později se několikrát vydal na pouť do Říma, stal se poustevníkem v Tivoli a přijal jméno Klement. Po čase se vrátil zpět do vlasti a poustevničil v Chřibském lese.

Po zrušení poustevnických řádů Josefem II odešel do Vídně a Říma, kde studoval teologii. V roce 1785 vstoupil v Římě do řádu redemptoristů. Na kněze byl vysvěcen pravděpodobně 29. března 1785 v Alatri a přijal druhé jméno Maria.

Odešel do Varšavy, kde v následujících 20 letech vyučoval bohoslovce, založil sirotčinec, školu pro chudé chlapce a děvčata, latinskou školu a školu pro řemeslníky. V květnu r. 1808 nařídil Napoleon, maje okupační vojska v Polsku, zlikvidování klášterů redemptoristů a vyhnání řeholníků. Následkem tohoto rozkazu byl Klement Maria Hofbauer s dalšími řeholníky 17. 6. 1808 uvězněn a později vypovězen z Polska.

Odtud odešel do Vídně, kde 15. března 1820 zemřel. Byl pohřben na hřbitově Maria – Enzesdorf ve Vídni a jeho ostatky byly přeneseny 5. listopadu 1862 do kostela Maria Stiegen ve Vídni.

Klement Maria Hofbauer byl svatořečen papežem Piem X. 20. července 1909.

Na místě jeho rodného domku, který byl v roce 1932 zbourán, byl vybudován kostel sv. Klementa, který byl slavnostně posvěcen v roce 1933. Je patronem Vídně, Varšavy, pekařů a cukrářů.

Vraťme se opět ke korouhvi. Otáčivá korouhev je umístěna na vrcholu barokního štítu vchodu do kostela Nanebevzetí P. Marie. Je zhotovena z ocelového plechu, připevněna na nosnou konstrukci a je jednostranná. Její výška je asi 1,5 m a šířka 0,5 m, při větru a

mírném natáčení doslova „vrže“. Při objížďení kostela jsme se setkali s P. Tomášem. Nedalo nám to a my se o korouhvi snažili zjistit něco více.

Socha sv. Klementa Marie Hofbauera před kostelem v Tasovicích

Kostel Nanebevzetí P. Marie je raně barokní stavba z druhé poloviny 17. století. V roce 1680 zde bylo povoleno celebrovat mši sv. a dostavěn byl v roce 1690. Konečného vysvěcení se dočkal v roce 1710.

Co se týče samotné korouhve. Kdy se na vrcholu barokního štítu ocitla, se neví a není známo, kdo je na korouhvi zobrazen. S korouhví je spojena kuriosní příhoda. V době, kdy došlo k opravě kostela, bylo rozhodnuto, že se korouhev na původní místo již nevrátí. Protesty místních občanů byly však tak silné, že se tam opět vrátila.

Pokud se ocitnete v okolí Znojma, přibrzděte u kostela v Tasovicích. A když ve větru uslyšíte nad hlavou „zavrzáání“, vězte, že vás vítá jedna z rodiny korouhví, kam se řadí i ta budišovská, na kterou jsme tak hrdí.

Použitá literatura: Znojemský týden, 6. 5. 2014

Karel Pavlíček

Hodov – kámen se dvěma křížky

Začátkem února 2014 jsem obdržel přeposlanou mailovou zprávu, která mi udělala velkou radost. Vlastně radosti dvě. Za prvé, mojí prioritou, tím, o co se mezi drobnými kamennými památkami především zajímám, jsou monolitické kříže (na okrese jsou pouze dva) a křížové kameny – kamenné desky s vytesaným křížem jakéhokoli typu. A ve zprávě se jedná o kámen, který jsem neznal, a jsou na něm negativně vytesány křížky dva. Za druhé, do B. Z. na požádání přispívám od roku 2008, počet článků se blíží ke dvacítce s téměř nulovou odezvou. Takže zpráva mi potvrdila, že kameny alespoň někoho zajímají. Co v té zprávě bylo? Cituji: „...v příloze posílám fotku kamene, který objevil brácha v našem lese na Kozénku, nedaleko Sedláčkova kříže. Byl zakrytý větvemi staré borovice, která teď s mnohými dalšími po té námraze před třemi týdny vzala za své, a toto se tam objevilo. Jsou to dva poměrně pečlivě vytesané kříže – na lehce zasněžené skále ještě vynikly. Nikdo o nich u nás doma nevěděl, ani se u nás o tom nic neříkalo. Nevím o tom, že by se obecně cokoli říkalo o nějakých úmrtích v těchto místech, ani nevím o žádných pověstech. Možná by stálo za to oslovit ty tvé známé, co se těmito památkami zabývají. Minimálně by měli další záznam do nového vydání. Pepa.“

Netrvalo dlouho a za pomoci Vojty, objevitele, jsem stál před oním kamenem. Jedná se o neotesaný, přírodní kámen, výšky asi 85 cm, šířky 80 cm, se dvěma negativně vytesanými křížky, asi 26 cm vysokými. Od té doby jsem toto zajímavé místo navštívil ještě třikrát. Při debatách zazněly názory, že křížový kámen může mít nějakou souvislost s „Kerchůvkem“, který hodovští vybudovali v době, kdy na ně byla uvalena klatba, a nemohli pohřbívat zesnulé v Budišově. Klatba trvala od roku 1459 až do roku 1466, kdy byl spor urovnán. Kde hřbitůvek stával, se přesně neví. Znalec místní historie stručně řekl: „S přesnou lokalizací Kerchůvku je problém. Kroniku mám přečtenou od A do Z, tam nic není, pouze: Po dobu církevní klatby (1459) pochovávali hodovští na Kerchůvek“. (Kronika obce Hodova 1920–1957, str. 47). Na křížový kámen je i jiný názor. Jeden občan z Hodova to vidí takto: „Já se nedomnívám, že by tento kámen měl s „Kerchůvkem“ nějakou spojitost. Pravděpodobnější se mi jeví označení místa neznámé tragické události, o čemž by svědčily i dva vytesané kříže.“

Kámen se dvěma křížky v Hodově máme. Další se dvěma kříži na okrese se nachází v Římově. Podaří se nám najít Kerchůvek?

Pěkné léto přeje

Eman Nožička (foto Josef Voborný)

Budišovské odpadiště

Nebudu nosit dříví na Brca, nebo do Doubravy, ale každý ví, že člověk nejen vyrábí věci, aby je užíval, ale také je odkládá, ničí, pálí, vyhazuje, když už mu nejsou k ničemu. Dříve naši předkové byli šetrní a všeho si víc vážili. Každou věc, která jim sloužila dobře, předávali svým potomkům. Ale nejen to. Zbytky chleba, slupky z brambor či jablek končily ne v odpadkovém koši, ale třeba ve žrádle pro prasata.

Přece jen se i v minulosti muselo čas od času něco vyvézt ze dvorů, domů nebo zahrad. No a tak se odpad rozvážel do žulových kopečků v okolních polích, odkud vytěžili kámen na stavění. Potom na Zrádný kopec, no a nakonec, pokud mně paměť neklame, do Rybníčků. Ale jak v průběhu času narůstalo množství věcí a všeho možného, které si chamtivé lidstvo pořízovalo, aby to za čas nepotřebovalo, logicky se zvětšovalo množství toho, co se stalo nepotřebným. A tak si lidé vymysleli sběrné dvory.

Co se tam všechno najde? V tom našem v Kopcích třeba větve a zbytky dřeva, i tráva z našich pěstěných zahrad. Dříve se dřevo spálilo a trávu konzumovali králci nebo kozy. Dále tam jsou plasty, suť ze staveb, papír i železo, sklo. Najdete tam staré televizory a další elektrické spotřebiče, nepotřebné kusy nábytku a mnoho dalšího. Když jsou „pracovní dny“ tak tam najíždí mnoho aut, dvoukoláků i menších kár. Záleží, kolik toho každý přiváží. A tak se vysoké ocelové kontejnery zaplňují tříděným odpadem, stejně jako ty drátěné. A pak dá pan Vladimír Suchánek, vedoucí, nějaký pokyn, a asi přijede velké auto a ty věci a materiál, sesbírané od mnoha Budišováků, plátců příslušného poplatku, odvezou neznámo kam. Tedy neznámo mě a možná i vám. O číslech, kolik toho je, se nezmiňuji, ale myslím, že hodně tun za rok. A jak mi napsal pan Suchánek, do Budišova se sváží odpad z 18 okolních obcí!

Vláša Suchánek je posledním Budišovákem, který naše nepotřebné věci, které nám dělaly život lepší a radostnější, doprovází na jejich cestě poslední. Budiž jim hutě a nebo spalovna lehká...

Ing. Rostislav Tesař

Proč se to tak jmenuje? – 4

Dnes se budeme zabývat názvy měst v okolí městyse Budišova i v naší republice. I zde se vyskytují názvy, kde je původ víceméně jasný, kde se dá jakžtakž odhadnout, i takové, o jejichž původu se vedou spory.

Nezpochybnitelný původ má jméno Velké Meziříčí. Poloha mezi Oslavou a Balinkou dala nepochybně jméno osadě a později i hradu, podobně jako Valašské Meziříčí mezi dvěma Bečvami. Meziříčí a Meziříček je u nás hodně, zřejmě pro odlišení od nich dostalo město nad Oslavou přívlastek Velké.

Další dvě jména pocházejí ze jmen osobních. Velká Bíteš patrně vznikla ze jména Vítek na místní jméno Víteš a z něho pak Byteš a Bíteš. Tvar názvu v listinách (Vitis, Witis, Wittesch, Wittisch, Bites, Bitess, Bytes, Byteš, Bietes, Biettesch, Bittesch) tomu velmi nasvědčuje. Nejasné zůstává, proč Velká. Snad podle vzoru sousedního Meziříčí, přestože jiná Bíteš u nás není.

I Hrotovice mají původ názvu velmi pravděpodobný. Jméno nemá nic společného s hroty – a nejsou také ve znaku. Založil je patrně Dětrich Theodoricus Hrut, který byl asi také prvním jejich majitelem. Od Hrutovic ke dnešnímu názvu (Hrutovici – Hrotovice – Hrotovice) už není daleko.

Méně jasný je původ názvu Náměště nad Oslavou. Už jméno řeky může pocházet od staročeského výrazu osla (brus, ocílka) coby řeka s kameny k broušení, nebo také od keltského ós, ósa (pomalu tekoucí voda). Další nejasnost vzniká u samotného názvu osady. U Náměště na Hané mají mnoho teorií o původu názvu, například podle osobního jména Měšek (Náměšek), nebo podle náměstí (dříve ve významu tržiště), také podle slova mest (mstit – Namest, podobně slovenské Námestovo), i podle náměstí (Náměšć) a dokonce podle keltského nemet, nemeton (sakrální prostor). Je tam ovšem i výklad od staročeského namiesti (nahromadit, naplavit), který se vyskytuje i u Náměště nad Oslavou. Podíváme-li se z výšky na meandry řeky, protékající městem, můžeme přijmout tento výklad jako nejjvýše pravděpodobný.

Také sídlo někdejšího okresu a naše pověřená obec Třebíč má nejpravděpodobnější původ názvu ze jména osobního – Třebek. Z původního Třebeč se zřejmě vyvinulo Třebéč a nakonec Třebíč. I když tady už ten název není tak jednoznačný. Je mnoho výkladů toho jména. Pomineme-li fantasmagorie typu „tře bič“, jsou zde výklady podle Dřevíč (podle mnoha dříví), nebo také od třebiti (čistit, klesit, vysekat les). Podobně by se dalo vykládat jméno obce Třeбенice (dříve i Sřeбенice), ale tam je také nejpravděpodobnější výklad od osobního jména, tentokrát Třeбен. Opět žádné třibení. U Třebíče existuje i výklad podle keltského trebá (město, osada), jako Třebová (něm. Trübau – tam mají ovšem výklad podle třebiti) nebo slovenský Trebišov (tam se původní název Terebes odvozuje také od osobního jména – Třebiš). I (dnes již součást Třebíče) Týn bychom mohli odvozovat od keltského označení – dúnon (pevnost). Nicméně, stejně jako u mnoha obcí, je přece jen nejprirozenější výklad pro Třebíč podle zakladatele osady (v místě dnešního Podklášteří) zemana Třebka.

Na tomto místě je nutné uvést, že jméno Třebíč, ač dnes rodu ženského, mělo kdysi (možná až do 17. století) tvar v mužském rodě, takže výrazy v místní lidové mluvě ještě dnes se objevující „z Třebíča“ nebo „pod Třebíčem“ nejsou tak úplně nelogické.

K více sporným názvům patří i jméno našeho krajského města Jihlavy. Název osady a poté města vznikl nepochybně podle jména jím protékající řeky. Mnozí soudí, že tato řeka měla jméno podle německého slova igel (ježek). Vždyť i jihlavské pivo se tak jmenuje a ve znaku města také ježek nechybí. Původně je název řeky doložen jako Giglaue a mělo to být podle ostrých kamenů v řece (jako bodliny ježka. Jenže tento název pochází možná už z 12. století, a to ještě v Jihlavě neměla němčina žádný vliv. Spíše se zdá, že název vznikl podle keltského uig (potok) a z toho uig-ava (říčka), kdy si posléze germánské prostředí dosadilo doprostřed l, snad podle té podoby s ježkem (Yglaua). A ten již Jihlavě zůstal.

Poslední dvě města, ačkoliv největší v republice, mají název úplně nejasný a léta se o původu těchto jmen vedou spory. Moravská metropole (zde nutno postěžovat, že Morava i země Moravskoslezská již úředně neexistují) Brno asi nebude mít původ v nějakém brnění (ať již v člověku nebo na člověku). I když s tím posledním brněním by mohla mít příbuzný původ. Tak jako se člověk může obrnit (navléci brnění), tak se mohlo obrnit (opevnit) i město. Udává se, že název Brno vznikl ze staročeského brnije (hliniště, jíl, bláto) jako místo na bažinaté půdě (Brnno, ale i Brnen, Brvnn, Brynen, Birnen nebo Brin), čemuž nasvědčují i další názvy – Hlinky, Komárov, Žabovřesky. Také se jméno Brna odvozuje od keltského Eburodunum, což není příliš pravděpodobné, nebo maďarského brunno (studně), případně germánského brunnen (pramen, studna), podobně jako místa v Rakousku. Že by Brno mělo podobný původ jako Studnice? Ale o germánském původu platí to, co již bylo řečeno o Jihlavě. Tato města vznikala příliš brzy na němčinu. Takže nejspíše to bahno, ale jistě to není.

Nakonec Praha (Pragha, Bragha, Praga), naše Matka měst. I zde je několik výkladů, např. ze slova práh dveří, nebo z praslovanského porg (říční práh), pražit (vypálit ohněm nebo sluncem nebo vyrábět a zpracovávat železo), ze jména Faraga (Fragha) nebo Baraga (Bragha), podle Ibrahíma Ibn Jákúba jako město budované z kamene a vápna. Nejvíce uznávaným je výklad podle říčních prahů, ale ani to není jisté.

Ladislav Dokulil

Vztah obyvatel lokality Horka k jaderné energetice

Ve dnech 15. až 22. května 2014 provedla v obcích lokality Horka (Budišov, Nárameč, Rudíkov, Vlčatín, Hodov, Rohy, Oslavička, Oslavice a Osově) Západomoravská vysoká škola Třebíč, o.p.s. ve spolupráci se sdružením Energetické Třebíčsko sociologický průzkum. Šetření probíhalo v návaznosti na výzkumný projekt „Scénáře budoucího vývoje mikroregionu jaderné elektrárny Dukovany“, který definuje příležitosti a ohrožení spojená s rozvojem nebo útlumem provozu JE Dukovany

Seminář k výsledkům sociologického průzkumu proběhl 27. června na ZMVŠ Třebíč, o.p.s. za účasti starostů a zastupitelů obcí lokality Horka.

Průzkum byl velmi rozsáhlý, z 2945 obyvatel lokality Horka starších 18 let se ho zúčastnilo více jak 18 %.

Stručné shrnutí výsledků a závěrů:

Obyvatelstvo lokality je velmi kompaktní. Nebylo výrazného rozdílu v názorech mezi jednotlivými obcemi. Obyvatelé jsou s lokalitou pevně spjatí a jsou se životem zde spokojeni.

Velmi zajímavé jsou názory obyvatel na jadernou energetiku, zvláště z pohledu hlubinného úložiště radioaktivního odpadu (HÚRO). Pozitivní vztah k jaderné energetice má 75 % obyvatel a JE Dukovany vnímá pozitivně více jak 82 % (přesto, že zaměstnává méně než 1 % místních obyvatel a lokalita nemá přímý užitek z její blízkosti). Budoucnost výroby elektrické energie v jaderných elektrárnách vidí 61 % obyvatel a s obecnou potřebou vybudovat v ČR hlubinné úložiště souhlasí 56 % obyvatel lokality.

Z šetření vyplývá, že 43 % obyvatel spojuje s rozvojem jaderné energetiky pozitivní očekávání a 12 % očekávání negativní.

V případě výstavby HÚRO jsou největší očekávání spojená s novými pracovními místy (výstavba a provoz) a s dotacemi a dalšími kompenzacemi ze strany státu. Největší obavy jsou, paradoxně, také spojeny s výstavbou a s možnými negativními dopady na zdraví obyvatel (to je zajímavé ve vztahu k blízkosti jaderné elektrárny, kde riziko negativního vlivu na zdraví lidí je asi 1000× vyšší a která je drtivou většinou obyvatel vnímána pozitivně).

Důležitým výsledkem šetření je také důvěra občanů k veřejné správě a státním institucím. Důvěra nad nedůvěrou je vyšší pouze u obecního úřadu (66 %), u ostatních institucí převažuje nedůvěra.

Myslím, že jednání o souhlasu s kompletním geologickým průzkumem (nikoliv s výstavbou úložiště), za jasně definovaných podmínek a státních podpor (nad rámec zákonem zaručených kompenzací), by ze strany většiny obyvatel lokality Horka bylo vnímáno pozitivně.

Kromě finančních zdrojů pro obce by měly vzniknout také programy pro jednotlivé obyvatele lokality. Například: Rozvojový fond, který by majiteli nemovitosti v lokalitě poskytl podporu až do výše částky, kterou získal v rámci programu „Nová zelená úsporám“ a dále podobně...

Další klíčovou oblastí jsou informace, jejich dostupnost a ověřitelnost. Z toho vyplývá potřeba zřízení Informačního centra přímo v lokalitě.

ZMVŠ Třebíč a Energetické Třebíčsko – MVDr. Vl. Mareček

Člověk se smiřuje se smrtí postupně, časem, ani ne tak pro své stáří, jako pro smrt ostatních. Zpočátku ho smrt děsí jako cizí, neznámá země. Odjet do ní znamená rozloučit se s blízkými. Když však blízcí již odjeli, stává se nám tato země, jimi jakoby obydlená, sama blízkou.

Atanas Dalčev

Došlo poštou

Již 15 let kupujeme Budišovský zpravodaj, a proto je třeba zastavit se a poděkovat těm, kteří zpravodaj úspěšně tvoří.

Není třeba vysoké matematiky, abychom věděli, že výdaje na vznik zpravodaje převyšují jeho konečnou cenu. Nemyslím tím jen výdaje finanční, ale zvláště ty, které my čtenáři častokrát nevidíme.

Snaha, kreativita, zemské archivy, kroniky, literatura, ale i pouhý čas na shánění materiálu musí být někdy oříškem. Nás zajímá ve zpravodaji všechno. Je rozmanitý, ale vyzvednout musím zejména články o událostech, které se staly a jsou dnes už historické. Nebýt těchto článků, nevěděli bychom my, kteří nejsme rodáci, kolik geniálních lidí z Budišova, ale i z okolí pocházelo.

Někteří z nich ještě žijí a rádi se do rodného místa vracejí.

Kulturní okénko zastaví čas, obzvlášť úryvky básníka Josefa Suchého a jiné, další a další zajímavosti. Kupříkladu – kdo z mladších věděl něco o památných kamenech? Jak vznikly názvy obcí, rybníků? Zkrátka každý si najde to, co je mu blízké.

U nás doma má výsadní právo číst zpravodaj ten, kdo jej koupí jako první. Až si všichni počteme, prodebatujeme, co nás v člancích zaujalo, zpravodaj odvezu do sousední vesnice k mé mamince a ostatním členům rodiny, kteří do něj taktéž rádi nahlédnou.

Jsem přesvědčena, že každá generace na stránkách najde něco nového, zajímavého, inspirativního, a to je odměnou Vám a koneckonců i nám, čtenářům.

A na závěr použiji citát, který jsem kdysi objevila právě zde, v Budišovském zpravodaji: „Chcete-li být šťastní, pak pomáhajte lidem kolem sebe býti šťastnými.“

Díky všem členům redakce, těšíme se na další číslo!

Marie Věžníková s rodinou, Budišov 152

POČASÍ

Měsíční úhrn srážek

březen	17,3 mm
duben	13,6 mm
květen	144,5 mm

OBSAH

<i>Strom</i>	1
ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE	2
Usnesení č. 23 z jednání zastupitelstva městyse Budišov ze dne 18. 3. 2014	2
Kanalizace v Budišově	2
INFORMACE Z MĚSTYSE	3
Zateplení školy	3
Oprava a údržba čekárny na vlakové zastávce Budišov u Třebíče	3
Oprava silnice č. 390/II	3
Výstavba kanalizace v Budišově	4
Nová výsadba stromů a keřů	6
POPIS DŘEVIN	11
ZPRÁVY	17
Čarodějnice ve fotografiích Stanislava Bačáka	17
Den muzeí	19
Farní odpoledne	20
„Boží dopuštění“	25
Chovatelé slavili	28
Setkání rodáků v Náměči	30
Z HISTORIE	31
Z historie budišovské školy XXI (šedesátníci, ročníky 1953 a 1954)	31
Slavné odevzdání zlatého záslužného kříže s korunou	33
Neznámé fotografie Leonharda Smrčka	42
Z BUDIŠOVA A OKOLÍ	45
Základní škola Budišov	45
<i>První pomoc do škol</i>	45
<i>Multikulturní den – Vesmír</i>	45
<i>Merlín</i>	46
<i>Přenáška Obojživelníci a plazi České republiky</i>	46
<i>Výchovný koncert skupiny Vernus</i>	46
<i>Touha po vzdělání</i>	46
<i>Preventivní program Veselé zoubky v 1. třídě</i>	47
<i>Exkurze do Prahy</i>	47
<i>Jarní sběr starého papíru</i>	48
<i>Čistá Vysočina</i>	48
<i>Školní besídka</i>	48
<i>Projektový den – dopravní výchova</i>	49
<i>Poděkování</i>	49
Úspěšné zahájení sezóny 2014	51
Jak je to vlastně s lidima?	52
Otáčivá korouhev v Tasovicích	53
Hodov – kámen se dvěma křížky	57
Budišovské odpadiště	59
Proč se to tak jmenuje? – 4	60
Vztah obyvatel lokality Horka k jaderné energetice	61
Došlo poštou	63
POČASÍ	63
Měsíční úhrn srážek	63